

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1 Νοεμβρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 6273

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 816/2023*

Λήψη απόφασης επί της εισήγησης διευθέτησης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στην αγορά παιδικών παιχνιδιών, εξαιρουμένων εκείνων που συνδέονται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων, αναφορικά με τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο κάθετων συμπράξεων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 «Προστασία του Ελεύθερου Ανταγωνισμού» και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ») στο πλαίσιο κάθετων συμφωνιών σε συνέχεια Πρότασης Διαφοράς της εταιρείας ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την Τετάρτη, 19 Απριλίου 2023 και ώρα 09:00 π.μ., με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός.

Μέλη: Χαρίκλεια Νικολοπούλου (Αντιπρόεδρος), Παναγιώτης Φώτης,

Ιωάννης Στεφάτος (Εισηγητής), Χαρίκλεια Βλάχου,

Παντελής Μπορόβας, Άννα Γκάτζιου,

Χρυσοβαλάντου-Βασιλική Μήλλιου και Μιχαήλ Πολέμης
Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της Εισήγησης Διευθέτησης επί της αυτεπάγγελτης έρευνας της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στην αγορά παιδικών παιχνιδιών, εξαιρουμένων εκείνων που συνδέονται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων, αναφορικά με τυχόν αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές στο πλαίσιο

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε δύο επιπλέον εκδόσεις με τα διακριτικά: 1) Έκδοση προς δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2) Έκδοση για την εταιρεία «ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ». Από τις εκδόσεις έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (Α' 93), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (Β' 54).

κάθετων συμπράξεων, προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 «Προστασία του Ελεύθερου Ανταγωνισμού» και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής και «ΣΛΕΕ») στο πλαίσιο κάθετων συμφωνιών σε συνέχεια Πρότασης Διαφοράς της εταιρείας ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ.

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της υπόθεσης την υπάλληλο, Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια την Ευγενία Ντόρντα.

Αρχικά ο Πρόεδρος έδωσε τον λόγο στον αρμόδιο Εισηγητή, Ιωάννη Στεφάτο, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αρ. 2562/28.3.2023 γραπτή εισήγησή του, και λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται αναλυτικά στην εισήγηση, πρότεινε δυνάμει της παρ. 35 της υπ' αρ. 790/2022 απόφασης της Ολομέλειας της ΕΑ, την αποδοχή, σύμφωνα με το σκεπτικό, της αναφερόμενης Πρότασης Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθη από την επιχείρηση ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ και την έκδοση απόφασης με την οποία η Επιτροπή θα:

1. Διαπιστώνει ότι η εταιρεία-αποδέκτης της Εισήγησης παραβίασε σύμφωνα με τα εκτεθέντα στο σκεπτικό της Εισήγησης το άρθρο 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών, περιγράφησαν στην εισήγηση.

2. Υποχρεώνει την προαναφερόμενη επιχείρηση να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον την διαπιστωθείσα πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης, ως άνω ενιαία και διαρκής παράβαση, των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, στο σκεπτικό της εισήγησης.

3. Επιβάλλει το πρόστιμο που αναλύθηκε για την τέλεση της διαπιστωθείσας στο ως άνω σκεπτικό παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η Επιτροπή στη συνέχεια, αφού αποχώρησαν από την αίθουσα οι υπηρεσιακοί παράγοντες προχώρησε σε διάσκεψη επί τη υπόθεσης με τη συμμετοχή του Εισηγητή, Ιωάννη Στεφάτου, ο οποίος δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, και αφού έλαβε υπόψη την υπ' αρ. 2562/28.3.2023 Έκθεση του αρμόδιου Εισηγητή τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Περιεχόμενα**ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:**

- I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
- II. ΤΟ ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
- II.1 ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ
- III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ - ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΓΟΡΑΣ
- IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ
- IV.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
- IV.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ
- IV.2.1 ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΑ
- IV.2.2 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ
- V. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
- V.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ
- V.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ
- V.3 ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 720/2022
- V.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ»
- V.5 Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
- V.6 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ (RPM)-ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ
- V.6.1 Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (RPM)
- V.7 ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ
- V.8 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ
- VI. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ
- VI.1 Τ ΖΙΟΚΙ
- VI.1.1 ΚΥΡΙΑ Π ΡΑΓΜΑΤΙΚΑ Π ΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ Κ ΑΙ Α ΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ
- VI.1.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ .
- VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ
- VII.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ
- VII.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ
- VII. 2.1 ΤΖΙΟΚΙ
- VII. 2.1.1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου
- VII. 2.1.2 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου
- VII. 2.1.3 Υπολογισμός του προστίμου .

Ι.ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Αφορμή για την έναρξη αυτεπάγγελτης έρευνας αποτέλεσε ο δειγματοληπτικός έλεγχος της Υπηρεσίας συγκεκριμένων κωδικών (προϊόντων) τα οποία παρουσιάζουν την μεγαλύτερη κίνηση (δημοτικότητα), όπως αυτή καταγράφεται στις ηλεκτρονικές ιστοσελίδες των καταστημάτων λιανικής. Συγκεκριμένα, η Υπηρεσία διερεύνησε τις τιμές σε [...] κωδικούς προϊόντων από [...] εταιρείες λιανικής πώλησης παιχνιδιών¹. Από την έρευνα της ΓΔΑ εντοπίστηκε σημαντική ταύτιση τιμών σε ένα μεγάλο αριθμό προϊόντων.
2. Περαιτέρω επιλέχθηκαν από τη πλατφόρμα Skroutz [...] κωδικοί [...], με κριτήριο την υψηλή δημοτικότητα αναζήτησης τους από το καταναλωτικό κοινό. Για αυτούς τους κωδικούς βρέθηκε: α) η συχνότερα εμφανιζόμενη τιμή (επικρατούσα τιμή) και β) ο αριθμός των λιανοπωλητών που φαίνεται να ταυτίζονται στην επικρατούσα τιμή. [...].

¹ Στις [...] εταιρείες λιανικής πώλησης παιχνιδιών συγκαταλέγονται οι [...]

3. Κατόπιν της προκαταρκτικής αξιολόγησης της αγοράς, αποφασίστηκε η διενέργεια αντεπάγγελτης έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο οριζόντιων και κάθετων συμφωνιών στην αγορά παιδικών παιχνιδιών, εξαιρουμένων εκείνων που συνδέονται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων.

4. Για τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας στις 3.11.2021, η ΓΔΑ πραγματοποίησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, επιτόπιο έλεγχο, στα γραφεία εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε όλες τις βαθμίδες της σχετικής αγοράς² μεταξύ των οποίων είναι και η ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ (εφεξής και «ΤΖΙΟΚΙ»).

II. ΤΟ ΣΥΜΜΕΤΕΧΩΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

5. Στην παρούσα ενότητα περιγράφεται η επιχείρηση που συμμετέχει στη Διαδικασία Διευθέτησης Διαφορών (εφεξής και «ΔΔΔ»), σύμφωνα με την παρ. 36 της υπ' αριθ. 790/2022 Απόφασης ΕΑ.

II.1 ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ

6. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 2003 και είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες παιχνιδιών στην Ελλάδα. Αποτελεί μέλος του ομίλου PREZIOSI ο οποίος επίσης είναι ένας από τους μεγαλύτερους Ευρωπαϊκούς οργανισμούς παιχνιδιών και παιδικών προϊόντων. Σκοπός της εταιρείας ΤΖΙΟΚΙ είναι, μεταξύ άλλων, η προώθηση, διαφήμιση και διανομή των προϊόντων του ομίλου PREZIOSI καθώς και άλλων προϊόντων άλλων κατασκευαστών όπως επίσης και η εισαγωγή, εξαγωγή και εμπορία χονδρική και λιανική (καθώς και μέσω διαδικτύου) των προϊόντων αυτών. Το απασχολούμενο προσωπικό της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ανερχόταν (α) την 31.12.2021 σε [...] άτομα, (β) την 31.12.2020 σε [...] άτομα, ενώ (γ) την 31.12.2019 σε [...] άτομα.

III. ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΑΓΟΡΑ – ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΓΟΡΑΣ

7. Ο κλάδος των παιχνιδιών διακρίνεται σε δύο βασικές κατηγορίες, ανάλογα με το είδος τους: α) τα «παραδοσιακά» παιχνίδια (κούκλες, φιγούρες δράσης, κατασκευές - παιχνίδια δημιουργίας, βρεφικά -προσχολικά, επιτραπέζια, παιχνίδια με αισθητήρες - Interactive, παιχνίδια εξωτερικού χώρου- outdoor) και β) τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (κονσόλες με δέκτη τηλεόρασης, φορητές κονσόλες και το λογισμικό τους). Το αντικείμενο της έρευνας αφορά μόνο στην κατηγορία των «παραδοσιακών» παιχνιδιών υπό την ανωτέρω έννοια.

---

² [...]

8. Στην Ελλάδα υπάρχουν ελάχιστες μονάδες παραγωγής, κυρίως οικογενειακού χαρακτήρα και το σύνολο σχεδόν των επιχειρήσεων με κύρια δραστηριότητα το εμπόριο παιχνιδιών εισάγουν τα προϊόντα τους. Τα προϊόντα αυτά διατίθενται μέσα από ένα πλήθος καναλιών που περιλαμβάνει από περίπτερα και σούπερ μάρκετ μέχρι αλυσίδες και πολυκαταστήματα. Οι σημαντικότερες αλυσίδες λιανικής πώλησης παιχνιδιών στην Ελλάδα είναι τα «Jumbo», ο «Μουστάκας», ο «Ζαχαριάς», τα «MAX STORES», το «Perfect toys», το «Κομπούζιο», κ.λπ.

9. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή, στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού³. Εν προκειμένω, ως σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να οριστεί καταρχάς το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καθώς η ερευνώμενη επιχείρηση δραστηριοποιείται ή δύναται να δραστηριοποιείται σε όλη την επικράτεια.

Ως προς το μέγεθος της σχετικής αγοράς, επισημαίνεται ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ή μελέτες που να το προσδιορίζουν, αλλά σύμφωνα με τα στοιχεία που συνέλεξε η Υπηρεσία κατά την έρευνά της, για το έτος 2020, ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου των παιχνιδιών εκτιμάται ότι κυμαίνεται περί τα 700 εκ.€⁴.

IV. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

IV.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

10. Το άρθρο 29α του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ορίζει ότι:

«Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού μπορεί να θεσπιστεί διαδικασία διευθέτησης διαφορών για τις επιχειρήσεις που παραδέχονται την αποδιδόμενη σε αυτούς παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του παρόντος ή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την απόφαση αυτή ρυθμίζονται τα εξής θέματα:

α) οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής στη διαδικασία διευθέτησης,

β) το στάδιο της διαδικασίας, κατά το οποίο μπορεί να υποβληθεί αίτημα του ελεγχόμενου να υπαχθεί σε διαδικασία διευθέτησης το αργότερο μέχρι την κατάθεση από το μέρος του πρώτου υπομνήματος μετά από την κοινοποίηση της εισήγησης,

γ) η διαδικασία που ακολουθείται, προκειμένου να επιτευχθεί η διευθέτηση της διαφοράς. Στη διαδικασία αυτή προβλέπεται υποχρεωτικά η παραδοχή από τον ελεγχόμενο της αποδιδόμενης σε αυτόν παράβασης ως προϋπόθεση για τη διευθέτηση της διαφοράς. Εάν τελικά η διευθέτηση δεν επιτευχθεί, η δήλωση του ελεγχόμενου περί παραδοχής της παράβασης, όπως περιλαμβάνεται στις παρατηρήσεις που υπέβαλε, θεωρείται ανακληθείσα και δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε από την Επιτροπή ούτε από τα δικαστήρια,

δ) η πρόσβαση των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης και στα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διευθέτησης, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης των δηλώσεων και αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν από τα μέρη κατά τη διαδικασία αυτή,

³ Βλ. Ανακοίνωση της Ε.Επ. «όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού», Επίσημη εφημερίδα («ΕΕ») αριθ. C 372 της 09/12/1997, σκ. 8.

⁴ Βλ. ΕΛΣΤΑΤ Δελτίο Τύπου Λιανικού Εμπορίου Δεκ. 2021.

ε) η δυνατότητα χωριστής διευθέτησης, σε περίπτωση περισσότερων ελεγχόμενων, εκ των οποίων μόνο μερικοί συναινούν στη διευθέτηση,

στ) η δυνατότητα της Επιτροπής, σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, να μειώσει τα επιβαλλόμενα πρόστιμα. Η μείωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) σε σχέση προς το πρόστιμο που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση μη διευθέτησης της διαφοράς, όπως αυτό το πρόστιμο θα διαμορφωνόταν ύστερα και από μείωση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 29Ε,

ζ) ζητήματα διαχρονικού δικαίου, και

η) κάθε άλλο σχετικό ζήτημα.

Σε περίπτωση διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή εκδίδει απόφαση κατ' απλοποιημένη διαδικασία, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνονται η τέλεση της αποδιδόμενης παράβασης, καθώς και το γεγονός της διευθέτησης της διαφοράς, και επιβάλλονται οι ανάλογες κυρώσεις.»

11. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 52 του ν.4886/2022:

«1. Μέχρι την έκδοση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού του άρθρου 29 Α του ν. 3959/2011 (Α' 93) για τη διευθέτηση υποθέσεων, εφαρμόζεται, κατά περίπτωση, η ισχύουσα απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.»

12. Υπενθυμίζεται ότι βάσει του προϊσχύσαντος άρθρου 25α του ν. 3959/2011 (νυν άρθρου 29^α)⁵, καθώς και βάσει του άρθρου 14 παρ. 2 περ. ιδ (εε) του ν. 3959/2011⁶ εκδόθηκε η υπ' αριθ. 628/2016 Απόφαση ΕΑ (εφεξής «Ανακοίνωση για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών»), η οποία τροποποιήθηκε και κωδικοποιήθηκε με την υπ' αριθ. 704/2020 Απόφαση ΕΑ. Εν συνεχεία, οι εν λόγω αποφάσεις αντικαταστάθηκαν με την υπ' αριθμ. 790/2022 Απόφαση ΕΑ⁷.

13. Σύμφωνα με την υπ' αριθ.790/2022 Απόφαση ΕΑ⁸, σκοπός της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών είναι η απλοποίηση και επιτάχυνση της διοικητικής διαδικασίας έκδοσης αποφάσεων από την ΕΑ για παραβάσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 ή/και του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ, καθώς και ο περιορισμός του αριθμού των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου⁹, προκειμένου να παρασχεθεί στην ΕΑ η δυνατότητα να εξετάζει περισσότερες υποθέσεις με τους ίδιους πόρους και με λιγότερη διοικητική επιβάρυνση, να αυξάνει, έτσι, τον αποτρεπτικό χαρακτήρα της δράσης της και να ενισχύει, συγχρόνως, το ενδιαφέρον των πολιτών για την αποτελεσματική και έγκαιρη τιμωρία των παραβατών. Στο πλαίσιο αυτό, στις

⁵ Το οποίο θεσπίστηκε και εισήχθη στο ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016. Βλ. ανωτέρω για την εισαγωγή του άρθρου 29^α στον ν. 3959/2011.

⁶ Η περ. ιδ (εε) θεσπίστηκε και εισήχθη στο άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 3959/2011 με το άρθρο 105 του ν. 4389/2016 (ΦΕΚ Α' 94/27.5.2016).

⁷ Με θέμα: «Όροι, προϋποθέσεις και διαδικασία για τη διευθέτηση διαφορών σε υποθέσεις απαγορευμένων συμπράξεων, πρόσκλησης σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών και περιπτώσεων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση των άρθρων 1, 1Α και 2 του ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4886/2022 και ισχύει ή/και των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.»

⁸ Ο.π., παρ. 2.

⁹ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 60.

επιχειρήσεις¹⁰ που συμβάλλουν στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον της ΕΑ¹¹ μπορεί να επιβάλλονται μειωμένα πρόστιμα υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις που αναλύονται κατωτέρω¹². Η συμβολή αυτή λαμβάνει τη μορφή της ειλικρινούς, ανέκκλητης και ανεπιφύλακτης παραδοχής από μέρος της εμπλεκόμενης επιχείρησης της αποδιδόμενης σε αυτή συμμετοχής στην παράβαση και της σχετικής ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή, καθώς και της παραίτησής της από την άσκηση συγκεκριμένων δικονομικών δικαιωμάτων και δικαιολογεί μείωση του προστίμου που επιβάλλεται από την ΕΑ¹³.

14. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της ΔΔΔ οι επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγονται έρευνες για συμμετοχή σε απαγορευμένη σύμπραξη (οριζόντια καρτελική σύμπραξη ή κάθετη σύμπραξη) ή για πρόσκληση σε απαγορευμένη σύμπραξη και ανακοίνωσης μελλοντικών προθέσεων τιμολόγησης προϊόντων και υπηρεσιών μεταξύ ανταγωνιστών ή για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης και σε βάρος των οποίων έχουν συλλεχθεί αποδεικτικά στοιχεία και έχει/-ουν στοιχειοθετηθεί παράβαση/-σεις του άρθρου 1 ή/και του άρθρου 2 του ν. 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, ή του άρθρου 1^Α ν.3959/2011, αναγνωρίζουν ανεπιφύλακτα τη συμμετοχή τους σε αυτή και τη συναφή ευθύνη τους και παραιτούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, από το δικαίωμά τους για πλήρη πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης κατά τη συζήτηση ενώπιον της ΕΑ^{14,15}.

15. Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση διαπίστωσης παράβασης από την ΕΑ κατά το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 29^α του ν. 3959/2011 σε συνδυασμό με το άρθρο 25 παρ.

¹⁰ Η αναφορά σε «επιχειρήσεις» περιλαμβάνει και τις «ενώσεις επιχειρήσεων».

¹¹ Βλ. ΓενΔικ Τ-456/10, Timab κ.ά. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2015 σελ. 296, σκ. 65.

¹² Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία, μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία δικαιολογείται, εάν η συμπεριφορά της επιχείρησης διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παράβασης και, ενδεχομένως, την παύση της (βλ. ΔΕΚ C- 297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10101, σκ. 36, ΔΕΚ C- 328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σελ. I-3921, σκ. 83, και ΠΕΚ 311/94, BPB de Eendracht κατά Επιτροπής, Συλλ. 1998, σελ. 11.29, σκ. 325). Μείωση του προστίμου δικαιολογείται επίσης και στην περίπτωση που επιχείρηση συνδράμει την Επιτροπή στην ευκολότερη διαπίστωση του υποστατού της παράβασης, ιδίως με την εκ μέρους της επιχείρησης αναγνώριση της συμμετοχής της στην παράβαση ή με την μη αμφισβήτηση των πραγματικών ισχυρισμών επί των οποίων θεμελιώνεται η παράβαση (βλ. ΔΕΚ C-298/98 P, Finnboard κατά Επιτροπής, Συλλ. 2000, σελ. I-10157, σκ. 56, 59 και 60, C-57/02 P, Acerinox κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. 453, σκ. 88). Βλ. επίσης ΕΑ 526/2011, σκ. 2, και Ανακοίνωση ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 25 και 25 Β του ν. 3959/2011, παρ. 15.

¹³ Η μείωση του προστίμου δικαιολογείται ενόψει της συνεργασίας της εμπλεκόμενης επιχείρησης υπό την παραπάνω έννοια. Η ΕΑ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή με αποκλειστική αρμοδιότητα την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού με την έκδοση εκτελεστών αποφάσεων που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, δε διαπραγματεύεται με τις ελεγχόμενες επιχειρήσεις το ζήτημα της ύπαρξης της παράβασης και της επιβολής της κατάλληλης κύρωσης. Βλ. και Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1), παρ. 2.

¹⁴ Βλ. άρθρο 14 παρ. 2 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β' 117/16.1.2013) (εφεξής και «ΚΛΔ»).

¹⁵ Βλ. αναλυτικά Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την διεξαγωγή διαδικασιών διευθέτησης διαφορών ενόψει της έκδοσης αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 7 και του άρθρου 23 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 2008 C 167/1) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008XC0702(01)&from=EN).

1¹⁶ του ίδιου νόμου εκδίδεται κατ' απλοποιημένη διαδικασία, αφού έχουν ληφθεί υπόψη οι ισχυρισμοί, νομικοί και πραγματικοί, και οι θέσεις των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, όπως υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ΔΔΔ. Με την ίδια απόφαση προβλέπεται η επιβολή προστίμου¹⁷ στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, κατά το άρθρο 25B παρ. 1 του ν. 3959/2011 και σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΑ-Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, μειωμένου κατά ποσοστό 15% λόγω υπαγωγής της υπόθεσης στην ΔΔΔ.

IV.2 ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΥΠΟΘΕΣΗ

IV.2.1 ΕΚΚΙΝΗΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ - ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΑ

16. Με βάση το ως άνω θεσμικό πλαίσιο, η εμπλεκόμενη στη διαδικασία εταιρεία ΤΖΙΟΚΙ, για την οποία συλλέχθηκαν αποδεικτικά στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν παράβαση του άρθ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ στο πλαίσιο αυτοτελών μεταξύ τους κάθετων συμφωνιών με μεταπωλητές/λιανοπωλητές, εκδήλωσε εγγράφως το ενδιαφέρον της για διερεύνηση της δυνατότητας υπαγωγής τους στη ΔΔΔ και κατέθεσε σχετικό αίτημα¹⁸, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παρ. 16 της Ανακοίνωσης για τη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

17. Σε συνέχεια των εν λόγω αιτημάτων, η ΕΑ σε συνεδρίασή της στις 19.12.2022¹⁹ έκρινε ομόφωνα ότι η παρούσα υπόθεση είναι πρόσφορη και μπορεί να υπαχθεί στην εν λόγω διαδικασία διευθέτησης για το εμπλεκόμενο μέρος, καθώς πληροί τα κριτήρια υπαγωγής σε αυτή²⁰. Προς τούτο, στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της ευχέρειας για την υπαγωγή υποθέσεων σε διαδικασία διευθέτησης, η ΕΑ συνεκτίμησε, ιδίως, την ειλικρινή πρόθεση της ενδιαφερόμενης εταιρείας να υπαχθεί στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών, τη φύση της εν λόγω παράβασης ως κάθετης σύμπραξης και τον προσδοκώμενο βαθμό επίτευξης διαδικαστικής αποτελεσματικότητας, ο οποίος κρίθηκε εν προκειμένω αισθητά μεγάλος. Συνακόλουθα, εξουσιοδότησε τον αρμόδιο Εισηγητή, Ι. Στεφάτο, να διεξάγει διμερείς συσκέψεις με την εμπλεκόμενη επιχείρηση προς τυχόν διευθέτηση της υπόθεσης²¹.

¹⁶ Η παρ. 1 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 προβλέπει τις κυρώσεις, πέραν της επιβολής προστίμου, που δύναται να επιβάλει η ΕΑ σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης των άρθρων 1, 2 και 11 του ίδιου νόμου και 101 και 102 της ΣΛΕΕ. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής και σε περίπτωση υπαγωγής μίας υπόθεσης στη διαδικασία διευθέτησης διαφορών.

¹⁷ Η ΕΑ δύναται στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών να επιβάλει κατά τη διακριτική της ευχέρεια και τις λοιπές προβλεπόμενες στο άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011 κυρώσεις.

¹⁸ Υπ' αριθ. πρωτ. 11408/16.12.2022 αίτημα.

¹⁹ Βλ. το υπ' αριθ. 130 Πρακτικό της από 19.12.2022 Συνεδρίασης της ΕΑ.

²⁰ Βλ. απόφαση 790/2022 ενότητα II, παρ. 6-9 και 31.

²¹ Βλ. παρ. 18 της απόφασης 790/2022. Επίσης κατά την παρ. 19 της Ανακοίνωσης, η παροχή εξουσιοδότησης στον Εισηγητή να διεξάγει διμερείς συσκέψεις αναστέλλει τις προθεσμίες των παρ. 4 και 5 του άρθρου 15 του ν. 3959/2011. Στο πλαίσιο αυτό, επισημαίνεται ότι η εν λόγω υπόθεση είχε ήδη ανατεθεί στον Εισηγητή κ. Ι. Στεφάτο, κατά τα οριζόμενα στο άρθ. 15 παρ. 2 του ν. 3959/2011, με το υπ' αριθ. 130 Πρακτικό της από 19.12.2022 Συνεδρίασης της ΕΑ.

IV.2.2 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

18. Στη συνέχεια, ο Εισηγητής κάλεσε το ενδιαφερόμενο μέρος σε διμερείς συσκέψεις²², οι οποίες πραγματοποιήθηκαν την 18.01.2023 και 27.01.2023.²³

19. Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων του Εισηγητή και της ΓΔΑ με την ΤΖΙΟΚΙ, η εταιρεία ενημερώθηκε σχετικά με τα σημαντικότερα στοιχεία της υπόθεσης, κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 20 της Ανακοίνωσης για τη ΔΔΔ, περιλαμβανομένου του υπολογισμού του εύρους του προστίμου. Περαιτέρω, στα πλαίσια της διαδικασίας, το εμπλεκόμενο μέρος, ανέπτυξε επαρκώς τις απόψεις του επί των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και γνωστοποίησε τους ισχυρισμούς, νομικούς και πραγματικούς.

20. Ακολούθως και όταν επετεύχθη επαρκής βαθμός συναντίληψης αναφορικά με τα πραγματικά περιστατικά, τον νομικό τους χαρακτηρισμό, τη βαρύτητα και τη χρονική διάρκεια των παραβάσεων, τον βαθμό απόδειξης των αιτιάσεων βάσει των αποδεικτικών στοιχείων και τον υπολογισμό του εύρους του προστίμου, το εμπλεκόμενο μέρος στην παρούσα υπόθεση ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση του Εισηγητή για υποβολή «Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς (εφεξής και «ΠΔΔ»)²⁴ και υπεβλήθηκε ΠΔΔ από την εμπλεκόμενη επιχείρηση²⁵.

21. Η ΠΔΔ περιλάμβανε τα προβλεπόμενα στην παρ. 27 της απόφασης 790/2022 ήτοι, **α)** ανεπιφύλακτη παραδοχή, με σαφείς όρους που δεν επιδέχονται παρερμηνεία, της συμμετοχής της επιχείρησης στην/-ις παράβαση/-εις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, καθώς και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή, η οποία περιγράφεται συνοπτικά, όσον αφορά το αντικείμενό της, την ενδεχόμενη εφαρμογή της, τα κύρια πραγματικά περιστατικά, τον νομικό χαρακτηρισμό τους, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου της εκάστοτε επιχείρησης, και τη διάρκεια της συμμετοχής της στην εν λόγω παράβαση, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων που διεξήχθησαν για τη διευθέτηση της διαφοράς, **β)** αποδοχή του ανώτατου ύψους του προστίμου που μπορεί να επιβληθεί από την ΕΑ στο πλαίσιο της διαδικασίας διευθέτησης, σύμφωνα με το αποτέλεσμα των διμερών συσκέψεων, **γ)** επιβεβαίωση από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση ότι έχει ενημερωθεί επαρκώς σχετικά με την αποδιδόμενη/-ες σε αυτή παράβαση/-εις και ότι της παρασχέθηκαν επαρκείς δυνατότητες να γνωστοποιήσει τους ισχυρισμούς, νομικούς και πραγματικούς, και τις απόψεις της επί αυτών, **δ)** δήλωση παραίτησης της ενδιαφερόμενης επιχείρησης από το δικαίωμά της να λάβει περαιτέρω ή/ και πλήρη πρόσβαση στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και από το δικαίωμα προφορικής ακρόασης ενώπιον της ΕΑ, υπό την επιφύλαξη η Εισήγηση Διευθέτησης να μην απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς

²² Επιστολή υπ' αριθ. πρωτ. οικ 163/10.01.2023.

²³ Κατά τη διάρκεια των διμερών συσκέψεων συντάχθηκαν τα αντίστοιχα πρακτικά με την ΤΖΙΟΚΙ. Τα πρακτικά υπεγράφησαν από τον Εισηγητή, τους υπαλλήλους της ΓΔΑ καθώς και τους πληρεξούσιους δικηγόρους της εταιρείας σε δύο πρωτότυπα, ένα εκ των οποίων παρέλαβε η εταιρεία και ένα τηρείται στον φάκελο της υπόθεσης.

²⁴ Επιστολή υπ' αριθ. πρωτ. 1744/23.02.2023 με θέμα «Πρόσκληση για υποβολή επίσημης πρότασης διευθέτησης διαφοράς σε υπόθεση κάθετης σύμπραξης». Η ταχθείσα προθεσμία για την υποβολή της πρότασης εκάστης εταιρείας ήταν μέχρι την 27.03.2022 αντίστοιχα.

²⁵ Υπ' αριθ. πρωτ. 1886/01.03.2023.

ή η ΕΑ να μην αποδεχθεί με την απόφασή της την πρόταση αυτή και ε) δήλωση της επιχείρησης ότι παραιτείται από κάθε αμφισβήτηση της αρμοδιότητας της ΕΑ ή/και της εγκυρότητας της διαδικασίας που ακολουθείται για την επιβολή σε βάρος της προστίμου στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών. Η υποβολή της ΠΔΔ του εμπλεκόμενου μέρους έγινε υπό την επιφύλαξη ότι το πρόστιμο που θα επιβληθεί από την ΕΑ σε αυτό δε θα ξεπερνά το ανώτατο ποσό, το οποίο η εταιρεία ΤΖΙΟΚΙ έχει αποδεχθεί για την αποδιδόμενη σε αυτήν παράβαση.

22. Η παράθεση των γεγονότων και η νομική αξιολόγηση που ακολουθεί θεμελιώνεται σε συνολική αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης και λαμβάνει υπόψη της την ανεπιφύλακτη και ρητή παραδοχή από την εταιρεία που υπέβαλε ΠΔΔ των πραγματικών περιστατικών, του νομικού χαρακτηρισμού τους, της συμμετοχής στην παράβαση που διαπιστώνεται και της ευθύνης που συνεπάγεται η συμμετοχή αυτή.

V. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

V.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙΣ

23. Σύμφωνα με τη διάταξη 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011: «*Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων και όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού στην Ελληνική Επικράτεια, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής, [...] γ) στην κατανομή των αγορών ή των πηγών εφοδιασμού [...]*».

24. Επομένως, προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εν λόγω απαγορευτικών διατάξεων είναι: i) η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων), και ii) αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας να είναι ο περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού. Αντίστοιχες είναι και οι βασικές προϋποθέσεις που τάσσονται από τον ενωσιακό νομοθέτη για την εφαρμογή του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, το οποίο, υπό την επιφύλαξη της πλήρωσης του κριτηρίου του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου, είναι εφαρμοστέο και βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού 1/2003. Ουσιαστικά, μοναδική επιπλέον προϋπόθεση εφαρμογής της ενωσιακής διάταξης, σε σχέση με τη διάταξη του εθνικού δικαίου, αποτελεί αυτή της δυνατότητας επίδρασης στο ενδοκοινοτικό εμπόριο²⁶.

25. Το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 3959/11 προβλέπει εξαίρεση από τους εν λόγω απαγορευτικούς κανόνες για τις συμφωνίες, οι οποίες (α) συμβάλλουν στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, (β) εξασφαλίζουν συγχρόνως στους καταναλωτές δίκαιο τμήμα από το όφελος που προκύπτει, (γ) δεν επιβάλλουν περιορισμούς που δεν είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) δεν παρέχουν στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού σε σημαντικό τμήμα των σχετικών προϊόντων. Οι

²⁶ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 1731/2001, Επισκ. Δικ. 2003, σελ. 1053.

τέσσερις προαναφερόμενες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά προκειμένου να τύχει εφαρμογής η ατομική απαλλαγή που προβλέπουν οι ανωτέρω διατάξεις. Εφόσον έστω και μία από αυτές δεν πληρούται, η συμφωνία είναι αυτοδικαίως άκυρη κατ' άρθρο 1 παρ. 2 ν. 3959/2011. Η επιχείρηση που διεκδικεί τη χορήγηση ατομικής απαλλαγής, φέρει το βάρος να αποδείξει ότι πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις, με πειστικά επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία. Αντίστοιχες είναι και οι προβλέψεις του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ.

V.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 101 ΣΛΕΕ

26. Για την εφαρμογή, παράλληλα προς τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, του άρθρου 101 ΣΛΕΕ βάσει του άρθρου 3 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, θα πρέπει να εξεταστεί εάν στην κρινόμενη υπόθεση συντρέχει το κριτήριο του επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου. Το εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο κριτήριο της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, το οποίο εκτιμάται *ad hoc*, και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του ευρωπαϊκού δικαίου του ανταγωνισμού²⁷.

27. Συγκεκριμένα, για την εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου, οι συμφωνίες και μονομερείς πρακτικές πρέπει να δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης και ως εκ τούτου να δύνανται να επηρεάσουν «αισθητά» το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

28. Για να είναι σε θέση μια συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, θα πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών. Κατά πάγια νομολογία, οι περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές που καλύπτουν ολόκληρο το έδαφος ενός εκ των κρατών-μελών, ζωτικό δηλαδή τμήμα της κοινής αγοράς, έχουν εξ ορισμού αποτέλεσμα την παρακώλυση της οικονομικής αλληλοδιεισδύσεως που επιδιώκεται με τη ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, πληρούται το κριτήριο επηρεασμού του διακοινοτικού εμπορίου για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ²⁸.

29. Το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών μπορεί να επηρεαστεί επίσης σε περιπτώσεις, στις οποίες η οικεία αγορά είναι η εθνική αγορά ή τμήμα της εθνικής αγοράς²⁹. Ειδικά για τις κάθετες συμφωνίες που καλύπτουν το σύνολο ενός κράτους

²⁷ Βλ. σχετικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης [EE C 101/07, της 27/04/2004], παρ. 12-13.

²⁸ Βλ. ΣτΕ 1324/2013, σκ. 6, καθώς και ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-309/99, Wouters, Συλλ. I-1577, σκ. 95 και ΠΕΚ T-65/98, Van den Bergh Foods, Συλλ. II- 4653, ΠΕΚ T-7/93, Lagnese-Iglo, Συλλ. III533, σκ. 120. Βλ. επίσης αποφάσεις ΔΕφαθ 1001/2006, ΔΕφαθ 2891/2009 και ΔΕφαθ 559/2010. Βλ. επίσης Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης», παρ. 22, 33, 78, 86.

²⁹ Βλ. Ανακοίνωση Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, παρ.22.

μέλους και αφορούν προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο διασυνοριακών ανταλλαγών δύνανται επίσης να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών, ακόμα και εάν δεν δημιουργούν άμεσα εμπόδια σε αυτό³⁰.

30. Επίσης, το μέγεθος των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά και ο όγκος πωλήσεών τους παρέχουν ποσοτικές ενδείξεις για την ικανότητα της συμφωνίας να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών-μελών³¹. Ομοίως, όσο σημαντικότερη είναι η θέση των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων στην αγορά, τόσο πιο πιθανό είναι ότι μία συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών³². Περαιτέρω, εάν από την ίδια τη φύση της η συμφωνία ή πρακτική δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών (π.χ. κατανομή αγορών/πελατείας, απαγόρευση παράλληλου εμπορίου), το όριο του αισθητού επηρεασμού είναι χαμηλότερο από ό,τι στην περίπτωση συμφωνιών ή πρακτικών που δεν δύνανται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών-μελών³³.

31. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εμπίπτει στην έννοια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (εφεξής και «ΜΜΕ»), καθώς ο κύκλος εργασιών της υπολείπεται κατά πολύ των 50 εκατ. ευρώ και αφετέρου ο αριθμός των εργαζομένων της υπολείπεται κατά πολύ των 250 εργαζομένων. Ωστόσο, η ΤΖΙΟΚΙ δραστηριοποιείται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας, επομένως, οι δραστηριότητές της δεν έχουν τοπικό ή περιφερειακό χαρακτήρα. Περαιτέρω, όπως προεκτέθηκε, η ΤΖΙΟΚΙ είναι μέλος του ευρωπαϊκού ομίλου PREZIOSI και εισάγει τα προϊόντα του στην Ελλάδα. Επιπροσθέτως, η σχετική γεωγραφική αγορά προϊόντων είναι εθνική και οι εξεταζόμενες συμφωνίες/πρακτικές καλύπτουν το σύνολο της ελληνικής επικράτειας.

32. Ενόψει των ανωτέρω, εκτιμάται ότι οι πρακτικές της ελεγχόμενης εταιρείας είναι ικανές να επηρεάσουν αισθητά το ενδοενοσιακό εμπόριο, κατά την έννοια των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού και, ως εκ τούτου, το άρθρο 101 ΣΛΕΕ τυγχάνει παράλληλης εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση.

V.3 ΚΑΘΕΤΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ - ΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ (ΕΕ) 330/2010 ΚΑΙ 720/2022

33. Οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετική οικονομική βαθμίδα, οι οποίες αφορούν στις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα μέρη δύνανται να προμηθεύονται, πωλούν ή μεταπωλούν αγαθά και υπηρεσίες (εφεξής και «κάθετες συμφωνίες») εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν περιορισμούς του

³⁰ Βλ. Ανακοίνωση Κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, παρ. 78 επ. 88.

³¹ Βλ. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, παρ.30-31.

³² Βλ. απόφαση ΠΕΚ T-65/89, BPB Industries και British Gypsum, Συλλ. II-389, σκ. 138 και Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, παρ.45.

³³ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης», παρ. 45.

ανταγωνισμού υπό την έννοια των ως άνω διατάξεων (εφεξής και «κάθετοι περιορισμοί»).

34. Εν προκειμένω, η εμπλεκόμενη εταιρεία και οι διανομείς της δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα εμπορίας παιδικών παιχνιδιών, συνεπώς οι μεταξύ τους συμφωνίες/πρακτικές, όπως αναλυτικά αναφέρονται κατωτέρω (βλ. σχετικά ενότητα «ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ»), αποτελούν κάθετες συμφωνίες υπαγόμενες στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, στο μέτρο που περιλαμβάνουν κάθετους περιορισμούς του ανταγωνισμού.

35. Ο Κανονισμός (ΕΕ)720/2022, με έναρξη ισχύος την 1.6.2022 καθώς και ο Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010³⁴, η ισχύς του οποίου έληξε την 31η Μαΐου 2022 και συνεπώς εξετάζεται εν προκειμένω μόνο στο πλαίσιο εφαρμογής μεταβατικής περιόδου του Κανονισμού 720/2022³⁵, σε συνδυασμό με τις ερμηνευτικές κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς³⁶, εισάγουν τεκμήριο νομιμότητας (ευεργέτημα απαλλαγής) για τις κάθετες συμφωνίες από την απαγορευτική διάταξη του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, υπό την προϋπόθεση αφενός ότι οι σχετικές συμφωνίες δεν περιέχουν μορφές ιδιαίτερα σοβαρών περιορισμών και αφετέρου ότι το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του αγοραστή δεν υπερβαίνει έκαστο το 30% στην οικεία σχετική αγορά.

36. Ειδικότερα, προβλέπονται περιοριστικά συγκεκριμένοι κάθετοι περιορισμοί, που αξιολογούνται ως «ιδιαιτέρως σοβαροί» (εξ αντικειμένου) περιορισμοί του ανταγωνισμού (αποκαλούμενοι και «hardcore restrictions») και οι οποίοι δεν απαλλάσσονται, ακόμη κι όταν τα μερίδια αγοράς προμηθευτή (ή/και διανομέα) υπολείπονται του ανωτέρω ορίου, ενώ συγχρόνως σημειώνεται ότι όταν μια κάθετη συμφωνία περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, η εν λόγω συμφωνία εξαιρείται στο σύνολό της από το πεδίο εφαρμογής των κανονισμών³⁷. Οι εν λόγω περιορισμοί (όπως για παράδειγμα ο καθορισμός παγίου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης και ορισμένα είδη εδαφικής προστασίας) δεν καλύπτονται ούτε από τον «ασφαλή λιμένα» που δημιουργείται για τις συμφωνίες

³⁴ Βλ. Κανονισμός 720/2022 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 134 της 11.5.2022, σ. 4 και Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 330/2010 της Επιτροπής της 20ής Απριλίου 2010 για την εφαρμογή του άρθρου 101 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, ΕΕ L 102 της 23.4.2010, σ. 1 έως 7.

³⁵ Στο άρθρο 10 αναφέρεται ότι : «Η απαγόρευση που προβλέπεται στο άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται κατά το χρονικό διάστημα από την 1η Ιουνίου 2022 έως την 31η Μαΐου 2023 επί συμφωνιών που είναι ήδη σε ισχύ την 31η Μαΐου 2022 και οι οποίες δεν πληρούν μεν τις προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του παρόντος κανονισμού, αλλά, την 31η Μαΐου 2022, πληρούσαν τις προϋποθέσεις απαλλαγής που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 330/2010.»

³⁶ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 130 της 19.5.2010, σελ. 1 (εφεξής και «Κατευθυντήριες Γραμμές 2010»). Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, ΕΕ C 248 της 30.6.2022, σ. 1 έως 85 (εφεξής «Κατευθυντήριες γραμμές 2022»).

³⁷ Βλ. άρθρο 4 Κανονισμού 330/2010 και 720/2022 και Κατευθυντήριες γραμμές 2022 παρ. 177 .

ήσσονος σημασίας (*de minimis*), ενώ παράλληλα είναι ελάχιστα πιθανό να πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης ατομικής απαλλαγής κατ' άρθρο 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ³⁸.

37. Στο πλαίσιο της ομοιόμορφης εφαρμογής του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου για την προστασία του ανταγωνισμού, οι κάθετοι περιορισμοί του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 ερμηνεύονται και εξετάζονται σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών ΕΕ 330/2010 και 720/2022 (οι οποίοι σε κάθε περίπτωση έχουν άμεση εφαρμογή στις περιπτώσεις εφαρμογής εκ μέρους της ΕΑ του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ) και σύμφωνα με τις σχετικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς. Τούτο προκύπτει ευθέως από το άρθρο 1 παρ. 4 του ν. 3959/2011 αλλά και από τις διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 περί ομοιόμορφης εφαρμογής του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.

V.4 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ»

38. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για τους σκοπούς του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 (και αντίστοιχα του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ), απαιτείται η ύπαρξη συμφωνίας που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων. Ως «επιχείρηση» νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο ή οικονομική ενότητα που ασκεί εμπορική ή άλλη οικονομική δραστηριότητα, νοούμενη ως προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δεδομένη αγορά, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του και από τον τρόπο χρηματοδότησής του (λειτουργικό κριτήριο)³⁹. Επιπροσθέτως, η ύπαρξη επιχείρησης προϋποθέτει αυτονομία οικονομικής δράσης και συνακόλουθα πλήρη ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα⁴⁰.

39. Εν προκειμένω, τόσο η ελεγχόμενη προμηθεύτρια επιχείρηση όσο και οι λιανέμποροι⁴¹ με τους οποίους έχει συμβληθεί, ασκούν οικονομική δραστηριότητα υπό την έννοια της εμπορίας παιδικών παιχνιδιών στην ελληνική επικράτεια και ως εκ τούτου, λογίζονται ως επιχειρήσεις, κατά την έννοια των διατάξεων περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

V.5 Η ΥΠΑΡΞΗ «ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ» ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

³⁸ Βλ. Ανακοίνωση σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας οι οποίες δεν περιορίζουν σημαντικά τον ανταγωνισμό σύμφωνα με το άρθρο 101 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ (εφεξής και «Ανακοίνωση *de minimis*»), ΕΕ C 291 της 30.08.2014, παρ. 13, και Commission staff working document, Guidance on restrictions of competition "by object" for the purpose of defining which agreements may benefit from the *De Minimis* Notice, 25.06.2014, σελ. 3-4, υπό στοιχείο 1 καθώς και υποενότητες 3.1 και 3.4, σελ. 13 και 16 αντίστοιχα. Βλ. επίσης Κατευθυντήριες Γραμμές 2010 παρ. 47 και Κατευθυντήριες γραμμές 2022 παρ. 177-180.

³⁹ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ C-180-184/98, Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, σκ. 74, ΔΕΚ C-55/96, Job Centre coop.arl, σκ. 21 καθώς και ΔΕΚ C-244/94, Federation Francaise des Societes d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, σκ. 14.

⁴⁰ Βλ. ενδεικτικά υπόθ. T-23/09 Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOP), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Επιτροπής, σκ. 70-71, C-55/96, ό.π., σκ. 21, συνεκδ. υπόθ. C-180-184/98, ό.π., σκ. 74, υπόθ. C-118/85 Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH, σκ. 21, υπόθ. C-35/96 Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD), σκ. 36, υπόθ. C244/94 ό.π., σκ. 14, απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 2.1 και 2.2.

⁴¹ Βλ. κατωτέρω Ενότητα «ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ» για το δίκτυο διανομής έκαστης εμπλεκόμενης επιχείρησης.

40. Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, για την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 καθώς και του άρθρου 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ απαιτείται η ύπαρξη «συμφωνίας» (ή εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων) που περιορίζει τον ανταγωνισμό, μεταξύ δύο τουλάχιστον ανεξάρτητων οικονομικά μεταξύ τους επιχειρήσεων.

41. Προκειμένου να υπάρξει «συμφωνία», αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ρητά ή σιωπηρά να εγκρίνουν από κοινού ένα σχέδιο που περιορίζει ή μπορεί να περιορίσει την κοινή ελευθερία τους, καθορίζοντας μεταξύ τους τις κατευθυντήριες γραμμές της αμοιβαίας δράσης τους (ή αποχής από τη δράση) στην αγορά. Αρκεί, δηλαδή, οι επιχειρήσεις να έχουν εκφράσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφερθούν στην αγορά κατά καθορισμένο τρόπο⁴². Η ύπαρξη συμφωνίας μπορεί να προκύπτει άμεσα ή έμμεσα από τη συμπεριφορά των μερών. Είναι αδιάφορος ο γραπτός ή προφορικός χαρακτήρας της σύμβασης, καθώς και ο δεσμευτικός ή μη χαρακτήρας της, δηλαδή δεν απαιτούνται τυπικές διαδικασίες ούτε και κυρώσεις μη συμμόρφωσης ή μέτρα εφαρμογής⁴³. Η ύπαρξη της «συμφωνίας», επομένως, στηρίζεται στην ύπαρξη συμπτώσεως των βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, της οποίας η μορφή εκδηλώσεως δεν είναι σημαντική, εφόσον συνιστά πιστή έκφραση των βουλήσεων αυτών⁴⁴. Η εν λόγω έννοια της συμφωνίας καλύπτει τόσο τις οριζόντιες συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ανταγωνιστών που δρουν στο ίδιο επίπεδο αγοράς όσο και τις κάθετες συμφωνίες, κατά τον προεκτεθέντα ορισμό αυτών, όπως αποτελούν οι συμφωνίες της ελεγχόμενης με τους διανομείς της στην υπό κρίση υπόθεση⁴⁵.

42. Επιπλέον όμως, εν τη απουσία (έστω και κατά φαινόμενο) σύμβασης και γενικότερα «συμφωνίας» υπό την ανωτέρω έννοια, αναζητείται τυχόν «εναρμονισμένη πρακτική» μεταξύ των επιχειρήσεων, δηλαδή μορφή συντονισμού, η οποία, χωρίς να φθάνει μέχρι τη σύναψη συμφωνίας, αντικαθιστά ηθελημένα τους κινδύνους που ενέχει ο ανταγωνισμός με την έμπρακτη συνεργασία των επιχειρήσεων αυτών⁴⁶. «Εναρμονισμένη πρακτική» νοείται και σε επίπεδο κάθετων σχέσεων μεταξύ, λ.χ., ενός προμηθευτή και των μεταπωλητών του, όπου συνήθως αναζητείται η συμμόρφωση των μεταπωλητών με τις αποστέλλομενες από τον προμηθευτή οδηγίες, λ.χ. τιμές, η οποία

⁴² Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma* κατά Επιτροπής, σκ. 111-113 και ΠΕΚ T- 1/89, *Rhone Poulenc* κατά Επιτροπής, σκ. 120, ΠΕΚ T-9/99, *HFB Holding* κατά Επιτροπής, σκ. 199, ΠΕΚ T-168/01, *GlaxoSmithKline Services* κατά Επιτροπής, σκ. 76.

⁴³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-209/78 έως 215/78 και 218/78, *Van Landewyck* κατά Επιτροπής, σκ. 85-86 και ΠΕΚ T- 1/89, ό.π., σκ. 43-44 και 97, ΠΕΚ T-9/99, ό.π., σκ. 200-201, ΠΕΚ T-56/99, *Marlines* κατά Επιτροπής, σκ. 21. Βλ. επίσης ΔΕφαθ 2560/2009, σκ. 6

⁴⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-41/69, *Chemiefarma v. Commission*, σκ. 112, T-41/96, *Bayer v. Commission*, σκ. 67- 69, T-208/01, *Volkswagen v. Commission*, σκ. 30-32, ΣτΕ 1677/2014, σκ. 5, ΔΕΕ, C-450/19, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto*, EU:C:2021:10, σκ. 21 καθώς και ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 5-6, με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

⁴⁵ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 και ΔΕΚ C-56 & 58/64, *Consten & Grundig* κατά Επιτροπής, σελ. 370-371. Βλ. επίσης Κανονισμό (ΕΕ) 330/2010, άρθρο 1α) και Κανονισμό (ΕΕ) 720/2022, άρθρο 1α).

⁴⁶ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ 48/69, *Imperial Chemical Industries Ltd.* Κατά Επιτροπής, σκ. 64, και ΔΕΚ 40 έως 48, 50, 54 έως 56, 111, 113 και 114/73, *Coöperatieve Vereniging "Suiker Unie" UA* και λοιποί κατά Επιτροπής, σκ. 26.

διαπιστώνεται εφόσον αυτές τίθενται σε εφαρμογή, και από την οποία συνάγεται η συναίνεση των μεταπωλητών στις πρακτικές που διαμορφώνει ο προμηθευτής⁴⁷.

43. Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρ. Επιτροπής, σε περίπτωση που δεν υπάρχει ρητή συμφωνία με την οποία εκφράζεται η σύμπτωση των βουλήσεων, το μέρος ή η Αρχή που προβάλλει παραβίαση του άρθρου 101 της Συνθήκης πρέπει να αποδείξει ότι μονομερής πολιτική του ενός μέρους έχει τη συναίνεση του άλλου⁴⁸. Για τις κάθετες συμφωνίες, η συναίνεση σε συγκεκριμένη μονομερή πολιτική μπορεί να είναι είτε ρητή είτε σιωπηρή: α) η ρητή συναίνεση μπορεί να συναχθεί από τις εξουσίες που παρέχονται στα μέρη με προϋφιστάμενη γενική συμφωνία. Αν οι όροι της εν λόγω συμφωνίας προβλέπουν ή επιτρέπουν σε ένα μετέχον μέρος να υιοθετήσει στη συνέχεια συγκεκριμένη μονομερή πολιτική που είναι δεσμευτική για το άλλο μέρος, η συναίνεση του έτερου μέρους μπορεί να αποδειχτεί σε αυτή τη βάση⁴⁹, β) για τη σιωπηρή συναίνεση είναι αναγκαίο να αποδειχθεί ότι το ένα από τα μετέχοντα μέρη ζητεί ρητά ή σιωπηρά τη συνεργασία του έτερου μετέχοντος μέρους για την εφαρμογή της μονομερούς του πολιτικής και ότι το έτερο μέρος έχει συμμορφωθεί με την απαίτηση αυτή εφαρμόζοντας την εν λόγω μονομερή πολιτική στην πράξη⁵⁰. Για παράδειγμα, αν, μετά την εκ μέρους του προμηθευτή αναγγελία μονομερούς μείωσης των προμηθειών για την αποτροπή του παράλληλου εμπορίου, οι διανομείς μειώσουν αμέσως τις παραγγελίες τους και παύσουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι τελευταίοι συναινούν σιωπηρά στη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί αυτό το συμπέρασμα αν οι διανομείς συνεχίζουν την άσκηση παράλληλου εμπορίου ή προσπαθούν να βρουν νέους τρόπους για την άσκηση παράλληλου εμπορίου. Επίσης, για τις κάθετες συμφωνίες, η σιωπηρή συναίνεση μπορεί να συνάγεται από το επίπεδο εξαναγκασμού που ασκείται από έναν συμβαλλόμενο για την επιβολή της μονομερούς του πολιτικής στο άλλο ή τα άλλα μέρη της συμφωνίας σε συνδυασμό με τον αριθμό των διανομέων οι οποίοι εφαρμόζουν όντως στην πράξη τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή. Για παράδειγμα, η ύπαρξη ενός συστήματος ελέγχου και επιβολής κυρώσεων που εφαρμόζει ένας προμηθευτής για να τιμωρήσει τους διανομείς εκείνους οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με τη μονομερή του πολιτική, υποδηλώνει σιωπηρή συναίνεση με τη μονομερή πολιτική του προμηθευτή, εάν το εν λόγω σύστημα επιτρέπει στον τελευταίο να εφαρμόζει στην πράξη την πολιτική του. Οι ανωτέρω δύο τρόποι διαπίστωσης της συναίνεσης μπορούν να χρησιμοποιούνται από κοινού.

⁴⁷ Βλ. I. Lianos, *Collusion in Vertical Relations under Article 81 EC*, (2008) 45 *Common Market Law Review* 1027; Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν. Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕλΑντ, β' έκδοση 2020, § 12, 77. Τα στοιχεία αυτά, άλλωστε, διακρίνουν μία φαινομενικά μονομερή συμπεριφορά από την ύπαρξη «συμφωνίας» στο πλαίσιο διαρκών καθετοποιημένων σχέσεων, βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-74/04 P, Επιτροπή κατά Volkswagen AG, σκ. 39 και ΕΑ 639/2017, σκ. 107.

⁴⁸ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές 2010, παρ. 25 επ. και Κατευθυντήριες γραμμές 2022 παρ. 52-55. Οι Κανονισμοί (ΕΕ) και 720/2022 και 330/2010 δεν εφαρμόζονται στη μονομερή συμπεριφορά των οικείων επιχειρήσεων. Η εν λόγω μονομερής συμπεριφορά μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, το οποίο απαγορεύει τις καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης.

⁴⁹ Βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, Επιτροπή κατά Volkswagen AG, υπόθεση C-74/04 P, ΕΥ:C:2006:460, σκέψεις 39 έως 42.

⁵⁰ Βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2000, Bayer AG κατά Επιτροπής, υπόθεση T-41/96, ΕΥ:T:2000:242, σκέψη 120.

44. Με βάση τα ανωτέρω, η επιβολή γενικών όρων και προϋποθέσεων από το ένα μέρος ισοδυναμεί με συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον οι εν λόγω όροι και προϋποθέσεις έχουν γίνει αποδεκτοί, ρητά ή σιωπηρά, από το έτερο μέρος⁵¹.

45. Στην παρούσα υπόθεση, η εμπλεκόμενη επιχείρηση εφάρμοσε πρακτικές **Καθορισμού Τιμών Μεταπώλησης** (εφεξής και «ΚΤΜ» ή «RPM»), με τις οποίες συμμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό τα συνεργαζόμενα καταστήματα λιανικής πώλησης.

46. Ως εκ τούτου, οι εξεταζόμενες πρακτικές εμπίπτουν στην έννοια της «συμφωνίας» κατά τα προεκτεθέντα και δη στην έννοια της κάθετης συμφωνίας μεταξύ επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικό επίπεδο στην αλυσίδα διανομής και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ.

V.6 ΕΞ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ-ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΙΜΩΝ ΜΕΤΑΠΩΛΗΣΗΣ (RPM)-ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΑΡΑΛΛΗΛΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

47. Προκειμένου να εμπίπτει μια συμφωνία στην απαγόρευση των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ πρέπει να έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της οικείας αγοράς. Κατά πάγια ενωσιακή νομολογία ο διαζευκτικός χαρακτήρας αυτής της προϋπόθεσης επιβάλλει, καταρχάς, να εξεταστεί το ίδιο το αντικείμενο της συμφωνίας, λαμβανομένου υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται⁵². Υπό την έννοια αυτή, αν αποδειχθεί το επιζήμιο για τον ανταγωνισμό αντικείμενο μιας συμφωνίας, τότε παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων αυτής επί του ανταγωνισμού⁵³.

48. Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια του «περιορισμού ως εκ του αντικειμένου» εφαρμόζεται μόνο σε ορισμένες συμπαιγνιακές πρακτικές μεταξύ επιχειρήσεων οι οποίες είναι, αφ' εαυτών και λαμβανομένων υπόψη του περιεχομένου των όρων τους, των σκοπών τους καθώς και του οικονομικού και νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, αρκούντως επιβλαβείς για τον ανταγωνισμό ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι παρέλκει η εξέταση των αποτελεσμάτων τους, δεδομένου ότι παραβιάζουν, ως εκ της φύσεώς τους, την ομαλή λειτουργία του ανταγωνισμού⁵⁴.

49. Στην περίπτωση σύμπραξης που συνιστά «εξ αντικειμένου» περιορισμό του ανταγωνισμού, το ερώτημα αν και κατά πόσο παράγεται όντως αρνητικό για τον ανταγωνισμό αποτέλεσμα, μπορεί να έχει σημασία μόνο για τον υπολογισμό του ύψους

⁵¹ Βλ. απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση AT.40428 - Guess, αιτιολογική σκέψη 97, με παραπομπή στην απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1990, Sandoz Prodotti Farmaceutici κατά Επιτροπής, υπόθεση C-277/87, EU:C:1990:6, σκέψη 2, και απόφαση της 9ης Ιουλίου 2009, Peugeot and Peugeot Nederland κατά Επιτροπής, υπόθεση T-450/05, EU:T:2009:262, σκέψεις 168 έως 209.

⁵² Βλ., μεταξύ πολλών, ΔΕΚ 56/65, Soci te Technique Mini re (L.T.M.) v Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.), σελ. 321, ΔΕΕ C-228/18, Gazdas gi Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt. και λοιπών, σκ.33, με περαιτέρω παραπομπές στην ενωσιακή νομολογία.

⁵³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, ό.π., σκ. 38 και ΔΕΕ C-8/08, T-Mobile Netherlands BV κ.λπ., σκ. 31.

⁵⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-307/18, Generics (UK) Ltd and others v. Competition and Markets Authority, σκ. 67 και 68, ΔΕΕ C-228/18 - Budapest Bank and Others, σκ. 35 – 37, καθώς και τη σχετική νομολογία στην οποία παραπέμπουν.

των προστίμων⁵⁵. Συναφώς, δεν απαιτείται η περαιτέρω έρευνα και απόδειξη κινδύνου βλάβης των καταναλωτών ή επέλευσης άλλων, συγκεκριμένων αποτελεσμάτων, εν δυνάμει βλαπτικών για τον ανταγωνισμό. Ούτως, η διαπίστωση ότι η σύμπραξη έχει αντικείμενο περιοριστικό του ανταγωνισμού δεν μπορεί να ανατραπεί ούτε από ενδείξεις ότι δεν είχε αποτέλεσμα εντός της αγοράς, ή ότι δεν είχε άμεση επίδραση επί των τιμών, ούτε από τη διαπίστωση ότι οι ενδιαφερόμενοι εξασφάλισαν ταυτόχρονα, δια της πρακτικής αυτής, ορισμένα πλεονεκτήματα ως προς τον ανταγωνισμό⁵⁶.

50. Κατά πάγια νομολογία, εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή (εν όλω ή εν μέρει) της, όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγω απαλλαγής⁵⁷.

V.6.1 Καθορισμός τιμών μεταπώλησης (RPM)

51. Στην παρούσα υπόθεση εξετάζονται πρακτικές καθορισμού των τιμών μεταπώλησης του δικτύου λιανεμπόρων από το εμπλεκόμενο μέρος.

52. Η ελευθερία διαμόρφωσης των τιμών αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους των άρθρων 1 παρ. 1 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Τα εν λόγω άρθρα μνημονεύουν ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, καθορίζουν τις τιμές ή οποιουσδήποτε άλλους όρους συναλλαγής που σχετίζονται με τη διαμόρφωση τιμών. Όπως προκύπτει από τη σχετική νομολογία, κύρια επιδίωξη των εν λόγω διατάξεων είναι η διασφάλιση ότι κάθε επιχείρηση θα προσδιορίζει ανεξάρτητα (αυτόνομα) την οικονομική πολιτική της στη σχετική αγορά, γίνεται καταρχήν δεκτό ότι δεν μπορεί να επιβληθεί από μία επιχείρηση σε μία άλλη επιχείρηση δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης. Σε αυτό το πλαίσιο και με αυτό το πνεύμα, ο διανομέας/μεταπωλητής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να πωλεί ακόμη και με ζημία του, όπως επίσης να έχει και την ευχέρεια παραχώρησης διευκολύνσεων στους πελάτες του (π.χ. εκπτωτική πολιτική).

53. Συμβατικοί όροι ή πρακτικές σε κάθετες συμφωνίες, με τους οποίους ορίζονται στο διανομέα οι τιμές μεταπώλησης (των προϊόντων) θεωρούνται ότι έχουν ως αντικείμενό τους τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές παρέλκει η διαπίστωση του αντι-ανταγωνιστικού αποτελέσματος από την εφαρμογή του συγκεκριμένου όρου/συμφωνίας⁵⁸.

54. Σε περίπτωση συμβατικών διατάξεων ή εναρμονισμένων πρακτικών που ενέχουν απευθείας καθορισμό τιμών μεταπώλησης, ο περιορισμός του ανταγωνισμού είναι εμφανής. Ωστόσο, ο καθορισμός των τιμών μεταπώλησης μπορεί, επίσης, να επιτευχθεί

⁵⁵ Βλ. ΕΑ 370/VI/2007, σκ. 4.2-σελ. 38-39, ΕΑ 512/2010, σκ. 159, ΕΑ 580/2013, σκ. 107, ΕΑ 663/2018, σκ. 491, ΕΑ 676/2018, σκ. 288. Βλ. επίσης αποφάσεις ΣτΕ 1677/2014, σκ.4, ΣτΕ2342/2018, σκ. 14 και 16, και ΔΕφΑθ.1611/2020, σκ. 6.

⁵⁶ Βλ. απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία).

⁵⁷ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και ΕΑ 610/2015 (Colgate), σελ. 84 επ.

⁵⁸ Βλ. ΕΑ 657/2018 (MINEPBA), ΕΑ 663/2018 (ΕΛΑΪΣ-UNILEVER) και ΕΑ 676/2018 (FRIESLAND CAMPINA) και τις εκεί παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία.

και με έμμεσο τρόπο. Τέτοια παραδείγματα αποτελούν, μεταξύ άλλων, οι συμφωνίες για καθορισμό του περιθωρίου κέρδους του διανομέα, του ανωτάτου επιπέδου έκπτωσης που ο διανομέας μπορεί να χορηγήσει από ένα καθορισμένο επίπεδο τιμών⁵⁹, η εξάρτηση της χορήγησης εκπτώσεων ή της επιστροφής των δαπανών προώθησης από μέρους του προμηθευτή από την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών, η σύνδεση της καθορισμένης τιμής μεταπώλησης με τις τιμές μεταπώλησης των ανταγωνιστών, οι προειδοποιήσεις, η επιβολή κυρώσεων, η καθυστέρηση ή αναστολή παραδόσεων καθώς και η καταγγελία συμβάσεων σε συνάρτηση με την τήρηση συγκεκριμένου επιπέδου τιμών⁶⁰.

55. Περαιτέρω, τόσο οι άμεσοι όσο και οι έμμεσοι τρόποι για την επίτευξη του καθορισμού τιμών μπορούν να γίνουν πιο αποτελεσματικοί όταν συνδυαστούν με λήψη μέτρων για τον εντοπισμό διανομέων που εφαρμόζουν μειωμένες τιμές, όπως η εφαρμογή συστήματος παρακολούθησης τιμών⁶¹ ή μέτρων που μπορεί να αποθαρρύνουν τον αγοραστή να μειώσει τις τιμές μεταπώλησης⁶². Σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί νομίμως να επιβληθεί από τον προμηθευτή δέσμευση ως προς τις τιμές μεταπώλησης.

56. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη ότι το ελεγχόμενο μέρος/προμηθευτής είχε εφαρμόσει σύστημα α) παρακολούθησης των τιμών μεταπώλησης και β) εντοπισμού και όχλησης λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες τιμές, δεν τίθεται εν αμφιβόλω ο χαρακτηρισμός των εξεταζόμενων πρακτικών ως συμφωνιών καθορισμού τιμών μεταπώλησης.

57. Σύμφωνα με το άρθρο 4 στοιχ. α' του Κανονισμού ΕΕ 720/2022 και άρθρο 4 στοιχ. α' του Κανονισμού ΕΕ 330/2010), ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης, δηλαδή συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές που έχουν ως άμεσο ή έμμεσο αντικείμενό τους τον καθορισμό πάγιου ή ελάχιστου επιπέδου τιμής μεταπώλησης, θεωρείται ως ιδιαίτερα σοβαρός περιορισμός του ανταγωνισμού που δεν τυγχάνει απαλλαγής βάσει του άρθρου 2 του Κανονισμού. Επίσης, ο εν λόγω κάθετος περιορισμός δεν δύναται να εξαιρεθεί από

⁵⁹ Οι νέες Κατευθυντήριες Γραμμές που συνοδεύουν τον Κανονισμό ΕΕ 720/2022 προβλέπουν ρητά ότι ο καθορισμός κατώτατης διαφημιζόμενης τιμής (minimum advertised price-MAP) συνιστά έμμεση μορφή καθορισμού τιμών.

⁶⁰ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 185, και ΕΑ 657/2018, σκ. 495 με περαιτέρω παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Βλ. ενδεικτικά ΔΕΚ C-260/07, ό. π., σκ. 79-80 και ΔΕΚ C-279/06, CEPSA, σκ. 71. Βλ. και Δ. Λουκά, Ν. Κοσμίδη, Δ.Ν.Τζουγανάτο, Ν.Ε. Φαραντούρη, εις ΔικΕΛΑντ, β' έκδοση 2020, § 12, 77.

⁶¹ Σύμφωνα με την από 10.5.2017 έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το ηλεκτρονικό εμπόριο (Βλ. Final report on the E-commerce Sector Inquiry-COM (2017) 229 final), 30% των προμηθευτών παρακολουθεί συστηματικά τις διαδικτυακές τιμές μεταπώλησης των λιανεμπόρων και 38% χρησιμοποιεί εξειδικευμένο λογισμικό (software) για τον σκοπό αυτό. Βλ. σχετικά και OECD REPORT ON HUB & SPOKE CARTELS (2019), με ειδική αναφορά στη χρήση αλγορίθμων από τους προμηθευτές για την παρακολούθηση τιμών στις διαδικτυακές πλατφόρμες, πρακτική που ενδέχεται να συνιστά RPM (σελ. 32 επ.). Σε συνέχεια της ανωτέρω κλαδικής έρευνας, η Ευρ. Επιτροπή εξέδωσε αποφάσεις επιβολής προστίμων για πρακτικές και συμφωνίες καθορισμού τιμών μεταπώλησης στα ηλεκτρονικά καταστήματα διαφόρων προμηθευτών επώνυμων προϊόντων, όπως GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS, DENON & MARANTZ (βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις AT. 40181, AT. 40182, AT. 40428, AT. 40465 και AT. 40469 στο πλαίσιο της διαδικασίας **ενεργούς συνεργασίας** των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, με αντάλλαγμα την επιβολή μειωμένου προστίμου). Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

⁶² Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς, παρ. 185.

την απαγόρευση της παρ. 1 των άρθρων 1 Ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ, ακόμα και στην περίπτωση που το μερίδιο αγοράς του προμηθευτή και του δικτύου διανομής του δεν υπερβαίνει τα όρια του 15%, σύμφωνα με την Ανακοίνωση de minimis της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶³, ή του 10% κατά τα αντιστοίχως οριζόμενα στην Ανακοίνωση της ΕΑ για τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας⁶⁴.

V.7 ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΠΑΡΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ

58. Κατά πάγια νομολογία, παραβίαση της απαγορευτικής διάταξης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ δεν στοιχειοθετείται μόνο από μεμονωμένη ενέργεια, αλλά και από μία αλληλουχία διαδοχικών πράξεων ή ακόμη και από μια συνεχή, αδιάλειπτη συμπεριφορά, οπότε μπορεί να θεωρηθεί ότι τα επιμέρους στοιχεία τους συνθέτουν μία ενιαία παράβαση⁶⁵. Η έννοια της «ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως», όπως αυτή αναγνωρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός «συνολικού σχεδίου», στο οποίο εντάσσονται διάφορες πράξεις, λόγω του ότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη νόθευση του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως του ότι ένα ή περισσότερα στοιχεία αυτής της σειράς ενεργειών ή η διαρκής αυτή συμπεριφορά θα μπορούσαν να συνιστούν και αφ' εαυτών παράβαση των εν λόγω άρθρων⁶⁶.

59. Όσον αφορά στη διαπίστωση ότι τελέσθηκε μια ενιαία παράβαση, αρκεί να αποδειχθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες/ εναρμονισμένες πρακτικές – μολονότι ενδέχεται να αφορούν ακόμη και σε διαφορετικά προϊόντα, υπηρεσίες ή εδάφη - εντάσσονται σε ένα συνολικό σχέδιο, το οποίο οι οικείες επιχειρήσεις έθεσαν εν γνώσει τους σε εφαρμογή, προκειμένου να επιτύχουν έναν κοινό, αντίθετο προς τον ανταγωνισμό σκοπό⁶⁷.

⁶³ Βλ. Ανακοίνωση de minimis παρ. 8.

⁶⁴ Βλ. Ανακοίνωση της ΕΑ με ημερομηνία 2.3.2006 σχετικά με τις συμφωνίες ήσσονος σημασίας (de minimis).

⁶⁵ Βλ. ΓενΔΕΕ T- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 152 και νομολογία στην οποία παραπέμπει.

⁶⁶ Βλ. ΔΕΕ C-702/19 P, Silver Plastics GmbH & Co. KG, σκ. 81, Villeroy & Boch κατά Επιτροπής, C-644/13 P, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, C- 49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, Συλλ. 1999, σελ I-4125, σκ. 81.

⁶⁷ Βλ. σχετικώς, απόφαση ΔΕΕ C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2004, σελ. I -123, σκ. 258 και 260, καθώς και αποφάσεις C105/04 P Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. 8725 σκ. 110 και C- 441/11 Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens NV, σκ. 41. Βλ. επίσης ΓενΔΕΕ T-204/08 και T-212/08, Team Relocations NV κατά Επιτροπής, Συλλ. 2011, σελ. II-3569, σκ. 36, η οποία επικυρώθηκε με την απόφαση ΔΕΕ C-444/11P, Team Relocations κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 49 επ., ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 58. Βλ. σχετικά και ΓενΔΕΕ T-101/05 και T-111/05 BASF AG και UCB SA κατά Επιτροπής, σκ. 180.

60. Συναφώς, έχουν ληφθεί υπόψη πολλά κριτήρια όπως, μεταξύ άλλων, η ταύτιση αντικειμένου⁶⁸, προϊόντων και υπηρεσιών στις οποίες αφορούν οι επίμαχες πρακτικές⁶⁹, η σύμπτωση των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που τις εκπροσωπούν⁷⁰, η μεταχείριση των ίδιων μεθόδων για την εφαρμογή τους⁷¹ και η ταύτιση του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής των επίμαχων πρακτικών⁷². Τυχόν μεταβολή στις πρακτικές τέλεσης της παράβασης, μεταβλητότητα στην ένταση και στα χαρακτηριστικά τους ή μεταβολή στον αριθμό και την ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, δεν σηματοδοτεί την άρση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης⁷³. Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή πρέπει να εξετάζονται στο σύνολό τους για την εξαγωγή συμπεράσματος⁷⁴.

61. Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη στοιχειοθέτηση ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως, επιτρέπεται η επιβολή από την αρχή ανταγωνισμού προστίμου για το σύνολο της ληφθείσας υπόψη παραβατικής περιόδου και καθορισμού της ημερομηνίας ενάρξεως της προθεσμίας παραγραφής κατά την ημερομηνία από την οποία έπαυσε η διαρκής παράβαση⁷⁵.

62. Επιπλέον, προκειμένου να χαρακτηριστούν διάφορες ενέργειες ως ενιαία και αδιάλειπτη παράβαση, πρέπει να επαληθεύεται εάν εμφανίζουν μεταξύ τους δεσμό συμπληρωματικότητας, εάν εντάσσονται δηλαδή εντός ενός «συνολικού σχεδίου» διότι επιδιώκουν τον ίδιο σκοπό⁷⁶, υπό την έννοια ότι κάθε μία από αυτές σκοπεί στην αντιμετώπιση μιας ή περισσότερων συνεπειών της κανονικής λειτουργίας του ανταγωνισμού και συντείνουν, μέσω της αλληλεπίδρασής τους, στην επέλευση του

⁶⁸ Βλ. συναφώς, ΔΕΕ, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. I-8831, σκ. 170 και 171, και ΓενΔΕΕ, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312.

⁶⁹ Βλ. συναφώς, ΓενΔΕΕ T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. II-10, σκέψεις 118, 119 και 124, και T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, ο.π., σκ. 312. Για διαφορετικά προϊόντα, βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP /F/ 38620- Υπεροξείδιο του υδρογόνου και υπερβωρικό άλας, παρ. 98, ΓενΔΕΕ T- 410/09 Almamet GmbH Handel mit Spanen und Pulvern aus Metall κατά Επιτροπής, σκ. 170-175, T-15/02 BASF κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-497, σκ.76-77.

⁷⁰ Βλ. ΓενΔΕΕ, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. II-3435, σκέψη 312. Για διαφοροποιήσεις στον αριθμό ή στην ταυτότητα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων βλ. Απόφαση Ευρ. Επιτροπής COMP/IV/35.691 – Καρτέλ προμονωμένων σωλήνων, παρ. 134, και C- 189, Dansk Rörindustri κατά Επιτροπής, Συλλ. 2005, σελ. I-5425, σκ. 145.

⁷¹ Βλ. ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60 και νομολογία στην οποία παραπέμπει. βλ. χαρακτηριστικά ΓενΔΕΕ T-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. III233, σκ.83-106.

⁷² Βλ. ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 60. Για διακριτές τοπικές αγορές βλ. ΓενΔΕΕ T-25/95 κλπ Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, σκ. 4122.

⁷³ Βλ. ΓενΔΕΕ T-385/06 Aalberts κατά Επιτροπής Συλλ. 2011, σελ. II-1233, σκ.83-106, που έγινε δεκτή στο σημείο αυτό από το ΔΕΕ C-287/11 P, Επιτροπή κατά Aalberts κ.α

⁷⁴ Βλ. ΓενΔΕΕ T-259/02 κλπ Raiffeissen Zentralbank Osterreich κ.α. κατά Επιτροπής, Συλλ. 2006, σελ. II-5169, σελ. 121.

⁷⁵ Βλ. ΓενΔΕΕ T-147/09 και 148 /09, Trelleborg Industrie SAS κ.α. κατά Επιτροπής, σκ. 62. Βλ. επίσης τις Προτάσεις του Γεν. Εισαγγελέα Κοσμά στην υπόθεση C- 49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni SpA, σκ.80.

⁷⁶ Βλ., σχετικώς, απόφαση του ΔΕΚ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, ό.π., σκ. 260. Η απόσταση δε κάποιων μηνών μεταξύ των εκδηλώσεων της συμπράξεως είναι αμελητέα στο πλαίσιο μιας σφαιρικής συμπεριφοράς που εφαρμόζεται επί σειρά ετών.

συνόλου των επιδιωκόμενων αντιθέτων στον ανταγωνισμό αποτελεσμάτων⁷⁷. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλες οι δυνάμενες να αποδείξουν ή να θέσουν υπό αμφισβήτηση τον εν λόγω δεσμό περιστάσεις, όπως το χρονικό διάστημα εφαρμογής, το περιεχόμενο, περιλαμβανομένων των χρησιμοποιηθεισών μεθόδων και, συνακόλουθα, ο σκοπός των διαφόρων επιδίκων ενεργειών. Επομένως, θα ήταν τεχνητή η απόπειρα να υποδιαιρεθεί μια συνεχής συμπεριφορά, που χαρακτηρίζεται από ένα και τον αυτό σκοπό, αναλυόμενη σε πλείονες και χωριστές παραβάσεις⁷⁸. Τα στοιχεία και οι περιστάσεις που κρίνονται συναφή εξετάζονται στο σύνολό τους για την εξαγωγή συμπεράσματος^{79,80}.

63. Ως προς τη διαρκή παράβαση, όπως προκύπτει από την ενωσιακή νομολογία, η έννοια του συνολικού σχεδίου παρέχει στην αρχή ανταγωνισμού τη δυνατότητα να συναγάγει ότι η διάπραξη παραβάσεως δεν διακόπηκε ακόμη και αν, ως προς συγκεκριμένη περίοδο, η ίδια δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή της συγκεκριμένης επιχειρήσεως στην παράβαση αυτή, υπό τον όρο ότι η εν λόγω επιχείρηση έλαβε μέρος στην παράβαση πριν και μετά την περίοδο αυτή και δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία ή ενδείξεις από τις οποίες προκύπτει ότι η παράβαση διακόπηκε κατά το μέρος που αφορά την εν λόγω επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή, η αρχή ανταγωνισμού δύναται να επιβάλει πρόστιμο για όλη την παραβατική περίοδο,

---

⁷⁷ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΕ C-239/11 P, C-489/11 P και C-498/11 P, Siemens, Mitsubishi, Toshiba κατά Επιτροπής, ψηφιακή Συλλογή (Γενική Συλλογή), σκ. 247-248. Βλ., υπό την έννοια αυτή, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2007, υποθ. T-101/05 και T-111/05, BASF και UCB κατά Επιτροπής, Συλλ. 2007, σ. II-4949, σκέψεις 179 έως 181. Βλ. και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Απριλίου 2010, υπόθεση T-446/05, Amann & Söhne GmbH & Co. KG και Cousin Filterie SAS κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. 2010, σ. II-1255, σκ. 92. Συναφώς, βλ. και την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2011, υπόθεση T-385/06, Aalberts Industries NV και λοιπών κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Συλλ. 2011, σ. II-1223, σκ. 88, όπου αναφέρονται επίσης τα εξής: «Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η έννοια του ενιαίου σκοπού δεν μπορεί να καθορίζεται μέσω της γενικής αναφοράς στη στρέβλωση του ανταγωνισμού εντός της αφορώσας την παράβαση αγοράς, καθόσον ο επηρεασμός του ανταγωνισμού συνιστά, είτε ως αντικείμενο είτε ως αποτέλεσμα, ένα από τα αλληλένδετα μεταξύ τους συνδεόμενα ουσιαστικά στοιχεία κάθε συμπεριφοράς επιπτώσας στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ. Ένας τέτοιος ορισμός της έννοιας του ενιαίου σκοπού θα οδηγούσε στον εν μέρει περιορισμό του περιεχομένου της έννοιας της ενιαίας και αδιάλειπτης παραβάσεως, καθ' ο μέτρο θα είχε ως συνέπεια ότι πολλές σχετικές με κάποιον οικονομικό τομέα συμπεριφορές, απαγορευόμενες από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, θα έπρεπε να χαρακτηρίζονται συστηματικά ως συστατικά στοιχεία ενιαίας παραβάσεως [...]».

⁷⁸ Βλ. και απόφαση του Πρωτοδικείου της Δεκεμβρίου 1991, *Enichem Anic SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Polypropylene)*, υπόθεση T-6/89, Συλλ. 1991, σ. II-1623, σκ. 204.

⁷⁹ Βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2006, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, *Raiffeisen Zentralbank Österreich AG* και λοιπών κατά Επιτροπής, σκ. 121.

⁸⁰ Για τη σχετική δε, εκτίμηση παρέχεται στην Επιτροπή περιθώριο και διακριτική ευχέρεια εκτιμήσεως, καθώς οι ποικίλες παράμετροι σταθμίζονται διαφορετικά στο πλαίσιο των πραγματικών περιστατικών κάθε επιμέρους υπόθεσης. Υπό το πρίσμα δε, της προαναφερθείσας νομολογίας, για τη διαπίστωση του ενιαίου χαρακτήρα της παράβασης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε παράμετρος, η οποία είναι αντικειμενικά ικανή, στο πλαίσιο των ειδικών συνθηκών της κάθε υπόθεσης, να επιβεβαιώσει ή να θέσει υπό αμφισβήτηση τη στοίχιση διαφόρων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον ίδιο σκοπό, ως συστατικών στοιχείων ενός συνολικού σχεδίου, ήτοι μιας και μόνης παραβάσεως. Βλ. *Faull & Nikpay* (Eds.), *The EC Law of Competition*, 3rd ed. Oxford, 2014, παρ. 8.462.

περιλαμβανομένου του χρονικού διαστήματος για το οποίο δεν διαθέτει αποδεικτικά στοιχεία για τη συμμετοχή της συγκεκριμένης επιχείρησης⁸¹.

64. Κατ' επιταγήν της αρχής της ασφάλειας δικαίου, ελλείψει αποδεικτικών στοιχείων από τα οποία να προκύπτει άμεσα η διάρκεια παραβάσεως, η αρχή ανταγωνισμού οφείλει τουλάχιστον να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με περιστατικά τα οποία δεν απέχουν χρονικά μεταξύ τους, ούτως ώστε να μπορεί ευλόγως να συναχθεί ότι η εν λόγω παράβαση συνεχίστηκε αδιαλείπτως μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών⁸². Μολονότι το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο εκφάνσεων παραβατικής συμπεριφοράς αποτελεί καθοριστικής σημασίας κριτήριο για τη διαπίστωση του διαρκούς χαρακτήρα παραβάσεως, το ζήτημα αν το εν λόγω διάστημα είναι αρκούντως μακρό ώστε να συνιστά διακοπή της παραβάσεως δεν μπορεί να εξετάζεται αφηρημένα. Αντιθέτως, πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο της λειτουργίας συγκεκριμένης πρακτικής⁸³.

65. Εν προκειμένω, όπως θα αναλυθεί κατωτέρω (βλ. ενότητα «ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ») για την εμπλεκόμενη εταιρεία, συντρέχουν οι προεκτεθείσες προϋποθέσεις (ιδίως ταύτιση αντικειμένου, προϊόντων, συμμετεχόντων μερών, γεωγραφικής περιοχής και εφαρμοζόμενων μεθόδων) για το χαρακτηρισμό των εξεταζόμενων πρακτικών ως μίας ενιαίας και διαρκούς παράβασης.

V.8 ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1 ΠΑΡ. 3 ΤΟΥ Ν. 3959/2011 ΚΑΙ 101 ΠΑΡ. 3 ΣΛΕΕ ΣΤΗΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ

66. Στην παρούσα υπόθεση δεν νοείται ατομική εξαίρεση βάσει των άρθρων 1 παρ. 3 ν.3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ για τους ακόλουθους ιδίως λόγους:

67. Η εφαρμογή της ατομικής εξαίρεσης, τόσο του άρθρου 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ όσο και του άρθρου 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011, υπόκειται σε τέσσερις σωρευτικές προϋποθέσεις, δύο θετικές και δύο αρνητικές: (α) η συμφωνία πρέπει να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής - οικονομικής προόδου, (β) πρέπει να εξασφαλίζει δίκαιο τμήμα στους καταναλωτές από το όφελος που προκύπτει, (γ) οι περιορισμοί πρέπει να είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών, και (δ) η συμφωνία δεν πρέπει να παρέχει στα μέρη τη δυνατότητα κατάργησης του ανταγωνισμού.

68. Κάθε επιχείρηση που επικαλείται το ευεργέτημα της εξαίρεσης, βαρύνεται να αποδείξει, κατά τρόπο ειδικό και συγκεκριμένο, ότι η επίδικη περίπτωση ικανοποιεί κάποια από τις εξαιρετικές προϋποθέσεις ατομικής απαλλαγής της παρ. 3 των άρθρων 1

⁸¹ Βλ. αποφάσεις Γενικού Δικαστηρίου α) της 7.11.2019, υποθ. T-240/17, *Campine NV κ.α κατά Ευρ. Επιτροπής*, σκ. 270 και β) της 16.6.2015 υποθ. T-655/11, *FSL Holdings κ.α κατά Ευρ. Επιτροπής* σκ. 481 η οποία παραπέμπει στην απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 2013, υποθ. T-147/09 και T-148/09, *Trelleborg Industrie και Trelleborg κατά Επιτροπής*, σκ. 87.

⁸² Ο.π. υποθ. T-655/11, *FSL Holdings κ.α κατά Ευρ. Επιτροπής* σκ. 482 και νομολογία στην οποία παραπέμπει.

⁸³ Απόφαση Γεν. Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 2010, υποθ. T-18/05, *IMI κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2010, σ. II-1769, σκ.89.

ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ⁸⁴. Κατά τη σχετική αξιολόγηση, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα αντικειμενικά πλεονεκτήματα, πράγμα που σημαίνει ότι η τυχόν επικαλούμενη βελτίωση της αποτελεσματικότητας δεν εκτιμάται με βάση την υποκειμενική άποψη των μερών.

69. Τα άρθρα 1 παρ. 3 ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 ΣΛΕΕ δεν αποκλείουν a priori ορισμένα είδη συμφωνιών από το πεδίο εφαρμογής τους. Ωστόσο, κατά πάγια νομολογία και πρακτική, οι σοβαροί περιορισμοί του ανταγωνισμού – όπως εν προκειμένω ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης και ο περιορισμός των παράλληλων εισαγωγών – δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούν τις προϋποθέσεις εξαίρεσης από τις απαγορευτικές διατάξεις των άρθρων 1 ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, οι συμφωνίες αυτές κατά κανόνα δεν πληρούν (τουλάχιστον) τις δύο πρώτες προϋποθέσεις της παραγράφου 3 των εν λόγω άρθρων. Δεν δημιουργούν, δηλαδή, αντικειμενικά οικονομικά πλεονεκτήματα, ούτε και προσπορίζουν οφέλη στους καταναλωτές. Επιπλέον, αυτά τα είδη συμφωνιών δεν πληρούν κατά κανόνα το κριτήριο του απαραίτητου χαρακτήρα, βάσει της τρίτης προϋπόθεσης της παραγράφου 3.⁸⁵

VI. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

VI.1 ΤΖΙΟΚΙ

VI.1.1 ΚΥΡΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΑΞΗΣ

70. Εισαγωγικά και ως προς το δίκτυο διανομής της εταιρείας, αναφέρεται ότι το κυριότερο εμπορικό «κανάλι» της είναι οι απευθείας πωλήσεις προϊόντων από την εταιρεία προς λιανοπωλητές⁸⁶. Ως προς τις επωνυμίες/μάρκες (brands), η εταιρεία εμπορεύεται πολλά σήματα (brands) όπως Aquaritos, Baby Shark, Barbie, Bellies, Ben 10, Board Games, Ciccibello, Coccolotti.

71. Από ένα πλήθος ηλεκτρονικών αρχείων που συλλέχθηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο της ΓΔΑ προκύπτει ότι η ερευνώμενη εταιρεία προέβη από τα τέλη του 2017 μέχρι και τα τέλη του 2021 σε καθορισμό τιμής μεταπώλησης των συνεργαζόμενων με εκείνη καταστημάτων λιανικής πώλησης, καθώς και σε συνεργασία με λιανοπωλητές για τον καθορισμό τιμών. Η εταιρεία μεριμνούσε ώστε οι εν λόγω τιμές να τηρούνται από τους μεταπωλητές και επεδίωκε, στο πλαίσιο αυτό, να αποτρέψει τους τελευταίους από το να εφαρμόσουν τιμές χαμηλότερες από αυτές που καθόριζε η ίδια.

⁸⁴ Βλ. ΣτΕ 2007/2013, σκ. 17 και ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4, καθώς και ενδεικτικά ΔΕφΑθ 559/2010, σκ. 18, ΔΕφΑθ 2891/2009, σκ. 19, και ΔΕφΑθ 1682/2009, σκ. 28 (και στην πάγια ενωσιακή νομολογία που παραπέμπουν).

⁸⁵ Βλ. και Κατευθυντήριες γραμμές για τους κάθετους περιορισμούς (2022/C 248/01), παρ. 180 στ. β'.

⁸⁶ Πρόκειται για τους μεταπωλητές του δικτύου της «παραδοσιακής αγοράς». Οι εν λόγω λιανοπωλητές διατηρούν συνήθως τόσο φυσικό όσο και διαδικτυακό κατάστημα. Επισημαίνεται ότι η εταιρεία πραγματοποιεί πωλήσεις μικρότερης κλίμακας και σε α) χονδρεμπόρους, με σκοπό οι τελευταίοι να τα μεταπωλήσουν σε λιανοπωλητές, β) μεταπωλητές που δεν ανήκουν στην «παραδοσιακή αγορά» όπως σούπερ μάρκετς και εταιρείες τεχνολογίας και γ) πωλήσεις μέσω του e-shop της, ενώ πραγματοποιεί και εξαγωγές εντός του Ομίλου της και σε τρίτους.

72. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΤΖΙΟΚΙ προς τους λιανοπωλητές⁸⁷ με τα οποία τους ζητούσε να συμμορφωθούν στην τιμολογιακή πολιτική της και να μην παρεκκλίνουν από αυτή. Παράλληλα, εντοπίστηκαν ένα συμφωνητικό και επικοινωνίες που αναφέρουν ρητά ότι οι τιμές λιανικής ορίζονται από την εν λόγω εταιρεία, ενώ στην περίπτωση του συμφωνητικού προκύπτει ότι ο λιανοπωλητής θα έπρεπε να πληροφορήσει την ερευνώμενη εταιρεία αν εντόπιζε τιμές άλλων μεταπωλητών οι οποίες ήταν χαμηλότερες από τις καθορισθείσες. Επίσης, από τα ευρήματα προκύπτει ότι λιανοπωλητές της εταιρείας ζητούσαν να παρέμβει για να μην ζημιωθούν όταν διαπίστωναν χαμηλότερες τιμές από ανταγωνιστές, δεδομένου ότι οι ίδιοι είχαν συμμορφωθεί, όπως τους είχε ζητηθεί, και εφάρμοζαν τις καθορισθείσες από την ΤΖΙΟΚΙ υψηλότερες τιμές, ενώ ζητούσαν και να ενημερώνονται όταν γίνονται αλλαγές τιμών από την ΤΖΙΟΚΙ.

73. Τα παραπάνω καταδεικνύονται από τα ακόλουθα, χαρακτηριστικά αναφερόμενα, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

74. Σε επικοινωνία με ημερομηνία 28.12.17 μεταξύ του [...], Key Account Manager της Giochi Preziosi, και της [...] υπαλλήλου της εταιρείας [...], συζητήθηκε το πώς θα χειριστούν μια σειρά από προϊόντα και εντοπίστηκαν **συμφωνίες για τις λιανικές τιμές διαφόρων προϊόντων**. Συγκεκριμένα στο email παρατηρούμε μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- [...]: «Για την κατηγορία Ben 10, 1158750: Διαφημιστική υποστήριξη του κωδικού για όλο το πρώτο τετράμηνο του έτους ξεκινώντας από τον Ιανουάριο με την ίδια λιανική τιμή.»
- [...]: «Το κρατάμε κανονικά στο ράφι.»
- [...]: «Για την κατηγορία Glimmies, 1158793: Μείωση τιμής στα 24,99 από 01 Ιανουαρίου, επιστροφή του αποθέματος της Αποθήκης σας (272 τμχ) την 01/02/2018.»
- [...]: «Προχωράμε στη μείωση τιμής από 2/1/2018 και θα σας επιστραφεί το απόθεμα της κεντρικής αποθήκης 254τμχ.»
- [...]: «Για την κατηγορία Hatchimals: Κατόπιν νέας επικοινωνίας του τμήματος Marketing της εταιρείας μας με την παραγωγό εταιρεία, μας ενημέρωσαν ότι είμαστε στην ευχάριστη θέση της συνολικής διανομής της μάρκας το 2018. [...] Για να μπορέσουμε να εφαρμόσουμε τη στρατηγική μας θα πρέπει να διατηρήσουμε τη λιανική τιμή ως έχει.»
- [...]: «Εφόσον θα έχετε διαφημιστική καμπάνια θα κρατήσουμε τη σειρά στο ράφι, δεν θα φυλαχθεί και θα δούμε τη δυναμική της. Θα σας επιστραφούν στον κωδικό 1163675 τα 178τμχ της κεντρικής αποθήκης.»
- [...]: «Για την κατηγορία Lalaloopsy 1158743 μείωση τιμής από 29,99 σε 19,99 από 08/01/2018.»
- [...]: «Προχωράμε στη μείωση τιμής από 2/1/2018.»
- [...]: «1158744 μείωση τιμής από 29,99 σε 19,99 από 08/01/2018.»
- [...]: «Προχωράμε στη μείωση τιμής από 2/1/2018.»

⁸⁷ Πρόκειται για τα καταστήματα της παραδοσιακής αγοράς. Βλ. αμέσως προηγούμενη παράγραφο.

- [...]: «Για την κατηγορία *Paw Patrol 1158746*: Επιστροφή των αποθεμάτων της κεντρικής αποθήκης (106 τμχ) την 01/02/2018, μείωση τιμής στα 59,99€ από 01/01/2018, διαφημιστικό πλάνο το Πάσχα 2018.»
- [...]: «Προχωράμε στη μείωση τιμής από 2/1/2018 και θα σας επιστραφεί το απόθεμα της κεντρικής αποθήκης 54τμχ.»
- [...]: «1161571: Φύλαξη στην αποθήκη σας, διαφημιστικό πλάνο από Οκτώβριο 2018 μέχρι τέλος του έτους.»
- [...]: «Θα το κρατήσουμε μόνο εφόσον κατέβει στο 79,99€, αλλιώς θα πρέπει να επιστραφεί σε εσάς.»
- [...]: «Για την κατηγορία *Perpa Pig, 1161564*: Μείωση τιμής από 44,99 σε 34,99 από 01/01/2018.»
- [...]: «Προχωράμε στη μείωση τιμής από 2/1/2018 και θα σας επιστραφεί το απόθεμα της κεντρικής αποθήκης 90τμχ.»
- [...]: «Για την κατηγορία *Regal Academy*: Παρακαλούμε όπως ακολουθήσετε τις μειωμένες τιμές που σας έχουμε επικοινωνήσει, η σειρά θα συνεχίσει να είναι διαφημιζόμενη από Ιανουάριο για όλο το πρώτο τετράμηνο και θα πλαισιωθεί με επιπλέον διαφημιστικό πλάνο για Πασχαλινό κωδικό Λαμπάδας.»
- [...]: «Προχωράμε στις μειώσεις τιμών και εάν μετά το Πάσχα που θα έχει ολοκληρωθεί η καμπάνια δεν έχουν δείξει δυναμική, θα πρέπει να κατέβουν στο 1/4 ή να σας επιστραφούν.»
- [...]: «Για την κατηγορία *Super Wings 1158291*: Φύλαξη στην αποθήκη σας, διαφημιστικό πλάνο τα Χριστούγεννα 2018. Η σειρά θα συνεχίσει να υποστηρίζεται τηλεοπτικά και την Πασχαλινή περίοδο και θεωρούμε ότι έχει μια συνολική δυναμική.»
- [...]: «Θα το κρατήσουμε μόνο εφόσον κατέβει στο 49,99€, αλλιώς θα πρέπει να επιστραφεί σε εσάς.»

75. Στο e-mail με ημερομηνία 7.4.18 ο [...] ενημερώνει συναδέλφους του, μεταξύ άλλων τον [...] και την [...], ότι σε συνεργασία με τα εμπορικά τμήματα των καταστημάτων [...] και [...] στο Ηράκλειο της Κρήτης τα εν λόγω καταστήματα επαναφέραν τιμές για μια σειρά από προϊόντα στις προτεινόμενες λιανικές τιμές της *Giochi Preziosi*. Συγκεκριμένα: «Με χαρά σας ενημερώνω ότι οι κατηγορίες *Miraculous, PikMi Pops, L.O.L.* επανήλθαν στις Προτεινόμενες Λιανικές τιμές στα καταστήματα [...] στο Ηράκλειο της Κρήτης. Η παρούσα αλλαγή σημειώθηκε κατόπιν συνεργασίας με τον [...] και τα εμπορικά τμήματα των εν λόγω πελατών.»

Με e-mail την ίδια ημέρα (7.4.18) η [...] απάντησε «Πολλά συγχαρητήρια. Είναι πολύ μεγάλη και ουσιαστική επιτυχία.»

76. Σε e-mail με ημερομηνία 12.4.18 ο [...] ζήτησε από τον [...] να επαναφέρει τη λιανική τιμή προϊόντος, παραθέτοντας στο e-mail επισυναπτόμενη τη σχετική εικόνα με το παιχνίδι και την τιμή του από την ιστοσελίδα του [...]:

«[...] καλημέρα και Χρόνια πολλά, Έλαβα τηλεφωνήματα από την αγορά για το σπάσιμο της Λιανικής τιμής που έχει κάνει [...] στο κωδικό *PJ Masks Αρχηγείο-Βασικό Σετ Παιχνιδιού (PJM06000)*. Θα σε παρακαλούσα να επικοινωνήσεις μαζί του άμεσα για την

επαναφορά της Προτ. Λιανικής τιμής στα επίπεδα της υπόλοιπης αγοράς, για την αποφυγή στασίματος τιμής του βασικότερου Χριστουγεννιάτικου κωδικού μας."

Ο [...] απάντησε: «Μίλησα και είπε ότι θα το αλλάξει.»

77. Στο e-mail με ημερομηνία 14.6.18 η [...] της εταιρείας [...] ζήτησε από τον [...] να πραγματοποιηθούν μειώσεις τιμών: «Μετά από μελέτη της λίστας υπάρχουν κάποιοι κωδικοί που χρήζουν άμεσης διόρθωσης των λιανικών τιμών τους.» Στη συνέχεια παραθέτει διάφορους κωδικούς.

Εν συνεχεία, απέστειλε μια λίστα με ακόμα περισσότερους κωδικούς για τους οποίους ζητά μείωση λιανικών τιμών: «Παρακαλώ να εξετάσετε τις νέες ΑΤ που προτείνω για να τα διαχειριστούμε και να φύγουν.»

Ο [...] απάντησε «Παρακαλώ όπως βρείτε παρακάτω τα σχόλιά μας, αναφορικά με το request σας για διορθώσεις Α.Τ.», παραθέτοντας έναν πίνακα με τα σχόλια του. Σε κάποια από τα σχόλια του, εξέφρασε συμφωνία με τις προτάσεις της [...] για τις τιμές.

78. Σε εσωτερική επικοινωνία (e-mail) με ημερομηνία 22.11.18, ο [...] ζήτησε επέμβαση για διόρθωση τιμής: «Ο παρακάτω κωδικός πωλείται στο SKROUTZ κάτω της τιμής αγοράς, από τον [...] στη [...], αν ανήκει σε κάποιο πωλητή να τον ενημερώσεις για διόρθωση.»

Ο [...] απάντησε: «Τον πήρα τηλέφωνο, το έχει κάνει λάθος θα το διορθώσει. Όπως επίσης είχε το ciccibello 60€.»

79. Στο e-mail με ημερομηνία 16.1.19 προς την εταιρεία [...] [...], υπάλληλος της Giochi Preziosi, εταιρεία ζήτησε διόρθωση τιμών: «Θα παρακαλούσα, ενόψει λανσαρίσματος της νέας μας σειράς, να προχωρήσετε σε διόρθωση των τιμών από τους παρακάτω 2 κωδικούς. ...

Οι σωστές τιμές τιμοκαταλόγου είναι 79,99€ και 14,99€ αντίστοιχα.»

Η απάντηση της εταιρείας (e-shop) [...], συγκεκριμένα του [...], ήταν: «Εγώ Giochi σταμάτησα την έκπτωση αλλά ο [...] δεν τη σταματά ποτέ!»

80. Το e-mail με ημερομηνία 15.5.19 μεταξύ του [...] και τον [...], Category Manager του [...] αφορούσε συμφωνητικό ανάμεσα στη [...] και την εταιρεία [...], το οποίο περιλάμβανε τον εξής όρο: «Οι τιμές λιανικής πώλησης θα είναι οι προτεινόμενες από την GPH. Η [...] θα ενημερώνει την GPH σε περίπτωση που διαπιστωθούν χαμηλότερες παρατηρούμενες τιμές στην αγορά.» Ο [...], αναφέρει: «Είμαι σύμφωνος στείλε το συμφωνητικό υπογεγραμμένο σε 4 αντίγραφα.»

81. Το e-mail με ημερομηνία 5.3.20 αφορά εσωτερική επικοινωνία της [...] στην οποία ο [...] αναφέρει: «Είναι σημαντικό να επιβεβαιώσετε με το πελατολόγιο σας ότι έχουν επανέρθει οι τιμές στα αρχικά επίπεδα.»

82. Σε e-mail της 28.3.20 ο [...], υπάλληλος της εταιρείας [...] ζητάει κάλυψη γιατί μείωσε τιμές: «Κάλυπτε με αν μπορείτε στους παρακάτω 3 κωδικούς LOL τους οποίους έριξα τιμή μήπως και ξεστοκάρω, να τα κάνουμε ρευστό, να πληρώσουμε επιταγές»"

Ο [...], υπάλληλος της Giochi Preziosi, απάντησε «[...] θα το τακτοποιήσω.»

83. Το e-mail με ημερομηνία 15.7.20 αφορά πρόταση εμπορικής συνεργασίας με την εταιρεία [...] και ο [...] αναφέρει μεταξύ των όρων εμπορικής συνεργασίας ότι «Οι τιμές λιανικής πώλησης θα είναι οι προτεινόμενες από την GPH.»

84. Με e-mail στις 23.11.20 ο υπάλληλος της TZIOKI [...] ζήτησε από τη συνάδελφό του [...] την ηλεκτρονική διεύθυνση συνεργαζόμενης εταιρείας, προκειμένου να την ελέγξει ως προς τις τιμές: «Ζήτησε του να σου στείλει μόνο τους κωδικούς GP που θέλει και να την διεύθυνση του site γιατί δεν βρίσκω κάτι με αυτό το όνομα, για να τον ελέγξω ως προς τις τιμές.»

85. Σε e-mail με ημερομηνία 7.1.21 ο [...] ρώτησε τον [...] «Ξέρουμε πότε θα επαναφέρει τις τιμές το [...]; Είχες κάποια επικοινωνία με τη [...] αυτές τις μέρες γενικά;" Ο [...] απάντησε «Σε [...], από αύριο. Για την [...] έχει δώσει εντολή να αλλάξουν μόλις ανοίξουν τα καταστήματα.»

86. Σε e-mail με ημερομηνία 12.1.21 ο [...] εξέφρασε την απορία σε διάφορους συνεργάτες του πώς είναι δυνατό να πωλείται παιχνίδι σε χαμηλή τιμή και ζήτησε παρέμβαση για διόρθωσή της: «Είναι απορίας άξιο πως πουλάνε τόσο φθηνά κάτι που κοστίζει 319,99 (NET + ΦΠΑ) με 20% παροχή. Και εφόσον πουλάνε αυτοί τόσο, πως θα πουλήσουμε το απόθεμα μας στους υπολοίπους πελάτες που τους δίνουμε παροχή 20% και με κλειστά καταστήματα. Παρακαλώ να επιδιώξετε τη διόρθωσή του από τα 299,99€. Επίσης, προτείνω όπου εντοπίζουμε τέτοιες παρατυπίες να τις επισημαίνουμε (μεταξύ μας) και να ζητάμε τη διόρθωσή του από τους πελάτες μας σε λογικά πλαίσια που θα μπορούν πελάτες με χαμηλότερες εκπτώσεις να είναι ανταγωνιστικοί. Αναφέρομαι για όσους πελάτες βρίσκονται στο [...]. Διαφορετικά, θα συμφέρει κάποιους πελάτες μας να αγοράσουν μέσω [...] πάρα από εμάς που τους δίνουμε [...]%.»

87. Σε e-mail με ημερομηνία 2.2.21 από τον [...] προς την [...] της [...] αναφέρεται «Στο αρχείο M. T. που έστειλες στο παρακάτω κωδικό διόρθωσε τις τιμές, παρακάτω το σωστό.»

88. Σε e-mail με ημερομηνία 10.5.21 από τον [...] προς την [...] της [...] αναφέρεται: «Οι παρακάτω κωδικοί εμφανίζονται στο eshop σας, χωρίς διαθεσιμότητα και με τιμές μειωμένες από τις προτεινόμενες. Όλοι τους, είναι κωδικοί που επιστράφηκαν μετά τα X-mas. Σε παρακαλώ, θα μπορούσες να τους κατεβάσεις. Τα αποθέματα σας είναι χαμηλά (ή και μηδενικά) και δεν εξυπηρετούνται απευθείας από το e-shop.»

Η [...] απάντησε «οκ το ζήτησα».

89. Σε e-mail με ημερομηνία 28.5.21 ο υπάλληλος της TZIOKI [...] ζήτησε από τον συνάδελφό του [...] να «μαζέψει» λιανοπωλητή αναφέροντας «Σε παρακαλώ μάζεψε το [...]. Έχω πρόβλημα με τον [...]. Με πήρε τηλέφωνο. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να έρχομαι σε αντιπαράθεση μαζί του.»

Ο [...] απάντησε «Θα προσπαθήσω να επικοινωνήσω αύριο και θα σου πω».

90. Σε e-mail με ημερομηνία 18.6.21 η εταιρεία [...] διαμαρτύρεται στον υπάλληλο της ΤΖΙΟΚΙ [...] για έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με αλλαγή τιμής, παραθέτοντας και σύνδεσμο από την εταιρεία [...], η οποία πουλάει προϊόν σε χαμηλότερη τιμή: «*ΚΑΛΗΜΕΡΑ κ. [...] ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΠΟΛΥ ΝΑ ΜΑΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΤΕ ΟΤΑΝ ΚΑΤΕΒΑΖΕΤΕ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ. ΕΜΕΙΣ ΤΑ ΕΧΟΥΜΕ ΣΤΑ ΡΑΦΙΑ ΜΑΣ 14,99. ... ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ!!!*»

91. Σε email με ημερομηνία 24.6.21 ο υπάλληλος της ΤΖΙΟΚΙ [...] ενημέρωσε συναδέλφους του για τις μελλοντικές ενέργειες της εταιρείας αναφορικά με λιανικές τιμές της εταιρείας [...] «*Σε συνέχεια επικοινωνίας μου με την αγοράστρια των [...], αναφορικά με το θέμα των ανατιμήσεων, με ενημέρωσε για τα βήματα που θα ακολουθήσουμε σχετικά με αυτές.*»

- *Άμεση ενημέρωση από μεριάς μας για τους ανατιμημένους κωδικούς (ροής & νέους), με πρόταση τραβήγματος.*
- *Αναφορικά με τους κωδικούς ροής θα αξιολογηθεί η ανατίμηση και θα τραβηχτεί άμεσα το ετήσιο πλάνο του κωδικού.*
- *Για τους κωδικούς ροής, το [...] δεν θα ακολουθήσει την δική μας ημερομηνία έναρξης ανατιμήσεων, αλλά θα κινηθεί σύμφωνα με τη ροή πωλήσεων και τη διαθεσιμότητά τους.*
- *Για τους νέους κωδικούς θα ακολουθήσει κανονικά τη νέα τιμή.»*

92. Το e-mail με ημερομηνία 15.7.21 καθώς και το e-mail με ημερομηνία 1.10.21 του υπάλληλου της ΤΖΙΟΚΙ [...] αναφέρονται σε προτάσεις εμπορικής συνεργασίας της ΤΖΙΟΚΙ με τα e-shops [...] και [...], αντίστοιχα. Και στα δύο e-mails αναφέρεται ο όρος «*Οι τιμές λιανικής πώλησης θα είναι οι προτεινόμενες από την GPH*».

93. Με το από 8.10.21 e-mail προς τους [...] και [...] της ΤΖΙΟΚΙ η εταιρεία [...] εξέφρασε νέα διαμαρτυρία: «*Μετά από έρευνα στην αγορά διαπίστωσα ότι έχετε αλλάξει τις τιμές σε πολλά από τα προϊόντα σας. Υποχρέωσή σας ήταν να με ενημερώσετε.*»

Ο [...] ρώτησε τον [...] «*Τι εννοεί? Δεν τον έχουμε στείλει τις μειώσεις?*», λαμβάνοντας την απάντηση «*Τις ανατιμήσεις μάλλον. Τις μειώσεις τις στέλνω σε όλους.*»

VI.1.2 ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

94. Από τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι η εταιρεία προέβη σε ενιαία και διαρκή, εξ επόψεως εμπέλειας, στόχευσης και χρονικής αλληλουχίας και λόγω της εποχικής φύσης του προϊόντος, πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης, στο πλαίσιο κάθετης σύμπραξης με τους διανομείς της στην αγορά παιδικών παιχνιδιών, εξαιρουμένων εκείνων που συνδέονται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων, κατά παράβαση των άρθρων 1 παρ. 1 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 1 ΣΛΕΕ, η οποία διήρκησε από τις **28.12.2017 έως τις 8.10.2021**.

95. Ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμό του ανταγωνισμού και θεωρείται από τη φύση του ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, καταργώντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό

τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν. Από τη φύση και το περιεχόμενο των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης των προϊόντων εφαρμόστηκε στην πράξη.

96. Περαιτέρω, ο εν λόγω περιορισμός της δυνατότητας του αγοραστή να καθορίζει τις τιμές πώλησης δεν πληροί τις προϋποθέσεις απαλλαγής βάσει του Κανονισμού ΕΕ 720/2022, δεδομένου ότι συνιστά περιορισμό ιδιαίτερης σοβαρότητας κατά το άρθρο 4 του Κανονισμού. Πέραν τούτου, δεν πληροί ούτε και τις προϋποθέσεις απαλλαγής που προβλέπονται στον προισχύσαντα Κανονισμό ΕΕ 330/2010, για τον ίδιο ως άνω λόγο και επομένως δεν εμπίπτει στα προβλεπόμενα στις μεταβατικές διατάξεις του κανονισμού 720/2022. Εξάλλου, δεν δύναται να τύχει ούτε ατομικής απαλλαγής κατά τα προβλεπόμενα στα άρθρα 1 παρ. 3 του ν. 3959/2011 και 101 παρ. 3 της ΣΛΕΕ, καθότι δεν πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

VII. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

VII.1 ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΥΨΟΥΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

97. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παρ. 1 του ν. 3959/2011, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, εφόσον η ΕΑ μετά από σχετική έρευνα διαπιστώσει παράβαση του άρθρου 1 παρ. 1 του ίδιου νόμου, μπορεί με απόφασή της να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων που υπέπεσαν στην παράβαση να παύσουν αυτή και να την παραλείπουν στο μέλλον ή/και να τους επιβάλει πρόστιμο κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25B. Κατά την ισχύουσα διάταξη του άρθρου 25 Β παρ.1 του ν. 3959/2011, το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσοστού 10% του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης κατά την προηγούμενη της έκδοσης της απόφασης χρήση. Ανάλογες διατάξεις ισχύουν και στο ενωσιακό δίκαιο⁸⁸.

98. Σύμφωνα με το άρθρο 25B παρ. 1α του ν. 3959/2011, για τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη η σοβαρότητα, η διάρκεια, η γεωγραφική έκταση της παράβασης και το είδος της συμμετοχής της συγκεκριμένης επιχείρησης στην παράβαση. Εφόσον είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ύψος του οικονομικού οφέλους της επιχείρησης από την παράβαση, το ύψος του επιβαλλόμενου προστίμου δεν μπορεί να είναι μικρότερο από αυτό, ακόμα και αν υπερβαίνει το ποσοστό που ορίζεται στο πρώτο εδάφιο. Η διατύπωση της συγκεκριμένης διάταξης είναι ίδια με την προηγούμενη του άρθρου 25 παρ. 2 υπό στ. α του ν. 3959/2011.

99. Η ΕΑ έχει την αρμοδιότητα επιβολής κυρώσεων για αντι-ανταγωνιστικές αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 περ. α) και δ) του ν. 3959/2011, ως ισχύει⁸⁹. Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του

⁸⁸ Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 της 16ης Δεκεμβρίου 2002, ΕΕ L 1/1 της 4.1.2003, άρθρο 5 αναφορικά με τις εξουσίες των αρχών ανταγωνισμού των κρατών-μελών για την επιβολή προστίμων, καθώς και άρθρο 23 αναφορικά με τις αντίστοιχες εξουσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁸⁹ Βλ. και απόφαση ΔΕΕ, C-201/09 και C-216/09, *ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής* Συλλ. 2011 σ. I-02239 όπου στην σκ.54 αναφέρεται μεταξύ άλλων ότι «...η νομική βάση με την οποία παρέχεται στο θεσμικό όργανο της Ένωσης η εξουσία εκδόσεως πράξεως πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο εκδόσεως της πράξεως αυτής».

δικαίου, καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις⁹⁰.

100. Σύμφωνα με την από 13.7.2022 Ανακοίνωσή της⁹¹ αναφορικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η ΕΑ «... πρώτον, καθορίζει το βασικό ποσό προστίμου για κάθε εμπλεκόμενη επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα, τη διάρκεια, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης, καθώς και τη διάρκεια και το είδος της συμμετοχής στην παράβαση έκαστου εμπλεκόμενου μέρους. - δεύτερον, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, αναπροσαρμόζει (προσαυξάνει ή μειώνει) το βασικό ποσό, ανάλογα με το εάν συντρέχουν αντίστοιχα επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις.»⁹². Ειδικότερα το βασικό ποσό του προστίμου, κριτήρια καθορισμού του οποίου αποτελούν η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης, προκύπτει ως εξής: α) ορίζεται ποσοστό μέχρι 30% επί των ετήσιων ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης από προϊόντα ή υπηρεσίες στις αγορές με τις οποίες σχετίζεται η παράβαση, άμεσα ή έμμεσα, βάσει των ανωτέρω κριτηρίων και β) το ποσοστό αυτό υπολογίζεται επί των ως άνω εσόδων για κάθε έτος της παράβασης αθροιστικά⁹³.

101. Προκειμένου να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, η ΕΑ λαμβάνει υπόψη ιδίως το είδος της παράβασης, τα αντιανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή απειλήθηκε να προκληθούν στην αγορά, το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης στην παράβαση, το οικονομικό όφελος που αποκόμισαν ή επιδίωξαν να αποκομίσουν οι παραβάτες, την οικονομική δύναμη ης/των επιχειρήσεων που παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, καθώς και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς⁹⁴.

102. Για να υπολογισθεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης της σύμπραξης, ήτοι η περίοδος από την ημερομηνία σύναψής της μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία έπαυσε να ισχύει⁹⁵. Η παράβαση διαρκεί όσο εξακολουθεί να υφίσταται ο περιορισμός του ανταγωνισμού που προκύπτει από τη συγκεκριμένη συμπεριφορά⁹⁶. Προκειμένου να αποδείξει μία συμμετέχουσα στη σύμπραξη ότι έθεσε τέρμα στη συμμετοχή της πρέπει να παρέχει επαρκείς αποδείξεις περί απόσυρσης ή αποστασιοποίησης ή έστω περί καταγγελίας της παράνομης συμπεριφοράς⁹⁷.

⁹⁰ Βλ. απόφαση ΔΕΕ, υποθ. C-201/09 και C-216/09, ArcelorMittal Luxembourg SA κ. Επιτροπής, σκ. 67-71.

⁹¹ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει των άρθρων 25 και 25B του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, εφεξής «Ανακοίνωση για τα πρόστιμα»

⁹² Βλ. παρ. 5.

⁹³ Βλ. Ανακοίνωση για τα πρόστιμα παρ.6.

⁹⁴ Βλ. Ανακοίνωση για τα πρόστιμα παρ. 10.

⁹⁵ Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 27.07.2005, T-49 έως T-51/02, Brasserie nationale κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκ. 185.

⁹⁶ ΔΕΕ C-450/19, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, σκ. 34.

⁹⁷ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΠΕΚ της 29.11.2005, T-62/02, Union Pigments κατά Επιτροπής, σκ. 42, και την απόφαση της Ε.Επ. της 20.12.2001, υπόθεση COMP/E-1/36.212 (αυτογραφικό χαρτί), σκ. 261.

103. Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να προσαυξάνεται ή να μειώνεται αναλόγως εάν συντρέχουν επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις αντίστοιχα⁹⁸. Το τελικό ποσό του προστίμου, το οποίο προκύπτει κατόπιν της προσαύξησης ή της μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου, δεν μπορεί να υπερβαίνει το προαναφερόμενο ποσοστό του 10% του συνολικού κύκλου εργασιών που ορίζει το άρθρο 25B του ν. 3959/2011.

104. Η ΕΑ δύναται να αποκλίνει από τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου που προβλέπεται στην από 13.07.2022 Ανακοίνωσή της, όταν οι ιδιαιτερότητες ορισμένης υπόθεσης το υπαγορεύουν⁹⁹. Συναφώς, είναι επιτρεπτός ο κατ' αυτοδέσμευση της Διοίκησης προσδιορισμός από αυτήν των κριτηρίων που σκοπεύει να εφαρμόσει στο πλαίσιο άσκησης της διακριτικής της εξουσίας. Στην ΕΑ εναπόκειται να ακολουθήσει τη μέθοδο υπολογισμού του ύψους του προστίμου με την οποία αυτοδεσμεύτηκε, ενώ επιτρέπεται η απόκλιση από τα ούτως τεθέντα κριτήρια λόγω συντρεχουσών ιδιαίτερων περιστάσεων σε συγκεκριμένη περίπτωση (είτε επί το αυστηρότερο είτε επί το ηπιότερο), απόκλιση ωστόσο που θα πρέπει να δικαιολογείται ειδικώς¹⁰⁰.

105. Η ΕΑ έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια (εντός του κατά νόμο ανώτατου ορίου) κατά τη συγκεκριμενοποίηση του εκάστοτε επιβληθησομένου προστίμου, προκειμένου να διασφαλίζεται με επάρκεια το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα¹⁰¹. Πράγματι η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού προϋποθέτει ότι η εκάστοτε Αρχή Ανταγωνισμού μπορεί οποτεδήποτε να προσαρμόζει το ύψος των προστίμων στις ανάγκες της πολιτικής αυτής¹⁰². Συναφώς, η ανάγκη εξασφάλισης του αρκούντως αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου επιβάλλει την κατάλληλη προσαρμογή του ύψους του, ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο επιδιωκόμενος αντίκτυπος στην επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται, τούτο δε προκειμένου το πρόστιμο να μην είναι αμελητέο ή υπερβολικά υψηλό, ιδίως σε σχέση με την οικονομική δυνατότητά της, σύμφωνα με τις επιταγές αφενός της εξασφάλισης της αποτελεσματικότητας του προστίμου και αφετέρου της αρχής της αναλογικότητας¹⁰³.

106. Τέλος, η ΕΑ με την έκδοση απόφασης για τη διευθέτηση της διαφοράς κατ' απλοποιημένη διαδικασία μειώνει κατά 15% το ύψος του προστίμου που θα επέβαλε σε περίπτωση μη διευθέτησης, σύμφωνα με το άρθρο 25B του ν. 3959/2011, την απόφαση 790/2022 και την προαναφερόμενη από 13.07.2022 Ανακοίνωσή της¹⁰⁴.

⁹⁸ Βλ. Ανακοίνωση για τα πρόστιμα. 14-15.

⁹⁹ Βλ. Ανακοίνωση για τα πρόστιμα 19-21, 23.

¹⁰⁰ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΑ 2265/2010, σκ. 46, ΔΕΑ 559/2010, σκ. 26, ΔΕΑ 2891/2009, σκ. 29, όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία, και ΕΑ 563/2013, σκ. 372 επ.

¹⁰¹ Βλ. Ανακοίνωση για τα πρόστιμα παρ. 2 καθώς και ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 607 με παραπομπή σε εθνική και ενωσιακή νομολογία.

¹⁰² Βλ. ΕΑ 563/2013, σκ. 332, υποσ. 608 με παραπομπή σε ενωσιακή νομολογία.

¹⁰³ Βλ. ΓενΔΕΕ της 12.12.2012, T-352/09, Novácké chemické závody a.s. κατά Επιτροπής, σκ. 46 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

¹⁰⁴ Βλ. ΕΑ 790/2022, παρ. 3 και 43.

VII.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΙΜΟΥ

VII.2.1 ΤΖΙΟΚΙ

VII.2.1.1 Ο προσδιορισμός της βάσης του προστίμου

107. Στην παρούσα υπόθεση, ως βάση για τον υπολογισμό του προτεινόμενου προστίμου ως προς την παράβαση της εταιρείας, λαμβάνεται υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποίησε η εμπλεκόμενη στην αγορά παιδικών παιχνιδιών, εξαιρουμένων εκείνων που συνδέονται με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών και συστημάτων στην ελληνική επικράτεια κατ' έτος και για όλη τη χρονική περίοδο συμμετοχής της στη διαπιστούμενη παράβαση. Συνεπώς, η βάση υπολογισμού του προστίμου σε ευρώ έχει ως εξής:

Πίνακας 1: Βάση υπολογισμού του προστίμου για την ΤΖΙΟΚΙ

ΤΖΙΟΚΙ	Κύκλοι εργασιών σχετικής αγοράς	Βάση υπολογισμού προστίμου
Έτη 2017-2021 ¹⁰⁵	[...]	[...]

VII.2.1.2 Εφαρμογή των κριτηρίων για τον καθορισμό του προστίμου

108. Για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, συνεκτιμώνται μια σειρά από παράγοντες που σχετίζονται, πρωτίστως, με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης. Εν προκειμένω, με βάση τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

VII.2.1.2.1 Σοβαρότητα των παραβάσεων

109. Η εταιρεία προέβη σε καθορισμό τιμών μεταπώλησης στα καταστήματα λιανικής πώλησης με τα οποία συνεργάζεται. Μέσω των πρακτικών της η καταγγελλόμενη περιόρισε την δυνατότητα των λιανοπωλητών της να καθορίζουν ανεξάρτητα την τιμή πώλησης των υπό εξέταση παιδικών παιχνιδιών, πρακτική που περιλαμβάνεται στους ιδιαίτερα σοβαρούς περιορισμούς του ανταγωνισμού κατά την κείμενη νομοθεσία και νομολογία. Επιπλέον η καταγγελλόμενη είχε εφαρμόσει σύστημα παρακολούθησης των τιμών μεταπώλησης, εντοπισμού και όχλησης λιανοπωλητών που απέκλιναν από τις προκαθορισμένες τιμές προκειμένου να τους αναγκάσει να συμμορφωθούν με τις καθορισμένες από αυτήν τιμές. Ως προς τον αντίκτυπο στην αγορά, επισημαίνεται ότι ο καθορισμός τιμών μεταπώλησης ως εξ αντικειμένου ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ως ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ μεταπωλητών, καταργώντας τον ενδοσηματικό ανταγωνισμό τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για

¹⁰⁵ Για τα έτη έναρξης και λήξης της παράβασης, υπολογίζονται μόνο οι αντίστοιχοι μήνες παράβασης επί του ετήσιου κύκλου εργασιών που πραγματοποίησε η εταιρεία στη σχετική αγορά. Βλ. σχετικά Ανακοίνωση για τα πρόστιμα παρ. 10. Ο κύκλος εργασιών αφορά στην «παραδοσιακή» αγορά παιδικών παιχνιδιών που η εταιρεία εξυπηρετεί άμεσα. Οι εν λόγω λιανοπωλητές διατηρούν συνήθως τόσο φυσικό όσο και διαδικτυακό κατάστημα. Επισημαίνεται ότι η εταιρεία πραγματοποιεί πωλήσεις μικρότερης κλίμακας και σε α) χονδρεμπόρους, με σκοπό οι τελευταίοι να τα μεταπωλήσουν σε λιανοπωλητές, β) μεταπωλητές που δεν ανήκουν στην «παραδοσιακή αγορά» όπως σούπερ μάρκετς, εταιρείες τεχνολογίας, καταστήματα βρεφικών ειδών (με εξαίρεση τα καταστήματα «ΛΗΤΩ»), καταστήματα καλλυντικών και γ) πωλήσεις μέσω του e-shop της, ενώ πραγματοποιεί και εξαγωγές εντός του Ομίλου της και σε τρίτους.

την μείωση των τιμών πώλησης για το συγκεκριμένο προϊόν. Επιπλέον εκτιμάται ότι αναπτύχθηκαν ανταγωνιστικά αποτελέσματα, καθώς η πρακτική καθορισμού τιμών εφαρμόστηκε στην πράξη¹⁰⁶, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του προστίμου.

110. Η ΤΖΙΟΚΙ είναι μεταξύ των μεγάλων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά. Εξάλλου, ως αντιπρόσωπος στην αγορά πληθώρας εμπορικών σημάτων όπως Baby Shark, Barbie, Ben 10, Crayola, Disney Princess, Fortnite, Frozen II, Gormiti, Harry Potter, Mickey Mouse Clubhouse, Peppa Pig, Pokemon, Subbuteo κτλ., η εταιρεία διέθετε μεγαλύτερη ισχύ έναντι των λιανοπωλητών - μελών του δικτύου της, γεγονός που της επέτρεπε να καθορίζει τις τιμές μεταπώλησης καθώς και να προβαίνει σε οχλήσεις προς τους λιανοπωλητές, προκειμένου να εξασφαλίσει την εφαρμογή των τιμών από μέρους των διανομέων της. Κατά συνέπεια ενδείκνυται η επιβολή προστίμου μόνο στην εταιρεία ΤΖΙΟΚΙ και όχι στα λοιπά μέλη του δικτύου¹⁰⁷. Η παράβαση αφορά το σύνολο της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας συνεπώς σημαντική γεωγραφική έκταση. Τέλος, από τα στοιχεία του φακέλου δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί το εύρος του οικονομικού οφέλους που αποκόμισε ή επιδίωξε να αποκομίσει η εμπλεκόμενη επιχείρηση.

VII.2.1.2.2 Διάρκεια των παραβάσεων

111. Για να υπολογιστεί η διάρκεια της παράβασης που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, πρέπει να εξακριβώνεται η περίοδος ύπαρξης αυτής. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα στην ενότητα «*ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ*», η διάρκεια της παράβασης της ΤΖΙΟΚΙ άρχεται στις **28.12.2017** και λήγει στις **8.10.2021**.

VII.2.1.3 Υπολογισμός του προστίμου

VII.2.1.3.1 Υπολογισμός Βασικού Προστίμου

112. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης και τα προεκτεθέντα κριτήρια το βασικό ποσοστό προστίμου για τη διαπιστωθείσα κατά τα ανωτέρω παράβαση προσδιορίζεται σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

¹⁰⁶ Ενδεικτικά αναφέρονται, επικοινωνία με εταιρεία [...] 28.12.17, εσωτερική επικοινωνία της εταιρείας ημερομηνίας 7.4.18 σχετικά με προϊόντα τα οποία επανήλθαν στις Προτεινόμενες Λιανικές Τιμές στα καταστήματα [...] και [...] στο Ηράκλειο της Κρήτης κατόπιν συνεργασίας με τα εμπορικά τμήματα των εν λόγω πελατών, εσωτερική επικοινωνία της εταιρείας ημερομηνίας 22.11.18 για τον πελάτη [...] στη *ΛΑΜΙΑ* στο οποίο περιλαμβάνεται η απάντηση «*Τον πήρα τηλέφωνο, το έχει κάνει λάθος θα το διορθώσει*», επικοινωνία ημερομηνίας 16.1.19 με τον λιανοπωλητή [...] με την οποία ζητείται διόρθωση τιμών με τον λιανοπωλητή να απαντά «*Εγώ Giochi σταμάτησα την έκπτωση αλλά [...] δεν τη σταματά ποτέ!*», κ.α. Βλ. αναλυτικά ενότητα V.I.1.1 ανωτέρω.

¹⁰⁷ Βλ. αντίστοιχη πρακτική Ευρ. Επιτροπής και άλλων ΕΑΑ: βλ. αποφάσεις ΕΕ στις υποθέσεις ΑΤ. 40181, ΑΤ. 40182, ΑΤ. 40428, ΑΤ. 40465 και ΑΤ. 40469 αναφορικά με καθορισμό τιμών μεταπώλησης των διαδικτυακών καταστημάτων για προϊόντα με σήμα GUESS, PHILIPS, PIONEER, ASUS κλπ. Βλ. επίσης αποφάσεις της Βρετανικής ΑΑ (CMA) της 16.5.2016 αναφορικά με πρακτικές διαδικτυακού RPM στον κλάδο των αξεσουάρ μπάνιου (υπόθεση CE 9857/14) και της γαλλικής ΑΑ (FCA) της 22.7.2021 (υπόθεση 21-D-20) αναφορικά με πρακτικές RPM στον κλάδο των διαδικτυακών πωλήσεων οπτικών.

Πίνακας 2: Βασικό ποσό προστίμου για την ΤΖΙΟΚΙ

Εταιρεία	Βάση υπολογισμού προστίμου	Ποσοστό προστίμου	Βασικό ποσό προστίμου
ΤΖΙΟΚΙ	[...]	[...]	[...]

VII.2.1.3.2 Εφαρμογή Ανώτατου Ορίου 10%

113. Εν προκειμένω, το υπολογισθέν πρόστιμο δεν υπερβαίνει το ανώτατο κατά νόμο όριο (10% του συνολικού κύκλου εργασιών της χρήσης πριν την έκδοση της απόφασης, ήτοι του 2021), οπότε το βασικό ποσό προστίμου δεν μεταβάλλεται.

VII.2.1.3.3 Κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

114. Κρίνεται σκόπιμη η αναπροσαρμογή επί το ηπιότερον του επιμετρηθέντος προστίμου κατά 20% λόγω της οικονομικής κρίσης που έπληξε το λιανικό εμπόριο λόγω της παγκόσμιας πανδημίας, η οποία επηρέασε την ελληνική οικονομία συνολικά και την εταιρεία ειδικότερα. Η εταιρεία προσκόμισε οικονομικά στοιχεία που καταδεικνύουν ότι ο κύκλος εργασιών της τα έτη 2017 έως και 2019 ήταν σχετικά σταθερός ενώ από το 2019 έως το 2021 μειώθηκε κατά σχεδόν 25%. Οι οικονομικές καταστάσεις που προσκομίστηκαν από την εταιρεία καταδεικνύουν ότι η μείωση του κύκλου εργασιών της την επίμαχη χρονική περίοδο σε συνδυασμό με τις ευρύτερες οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας, οδήγησαν σε μείωση κερδών προ φόρων και τόκων κατά 73% το 2020 και κατά 63% το 2021 σε σχέση με το 2019. Συνεπώς μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου επί το ηπιότερον κατά τα ανωτέρω, το ύψος του προστίμου διαμορφώνεται ως εξής:

Πίνακας 3: Ποσό προστίμου για την ΤΖΙΟΚΙ μετά την κατ' εξαίρεση αναπροσαρμογή του προστίμου

Εταιρεία	Βασικό ποσό προστίμου	Ποσοστό κατ' εξαίρεση μείωσης	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση
ΤΖΙΟΚΙ	[...]	20%	[...]

VII.2.1.3.4 Εφαρμογή διαδικασίας διευθέτησης διαφορών ως προς την μείωση του προστίμου

115. Εν προκειμένω, εφόσον εντός προθεσμίας δέκα ημερών από την κοινοποίηση της Εισήγησης Διευθέτησης η εμπλεκόμενη επιβεβαιώσει με σχετική δήλωσή της, ανέκκλητα, ανεπιφύλακτα και με σαφήνεια, ότι τούτη απηχεί την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπέβαλε, προτείνεται η μείωση του τελικού ποσού του προστίμου κατά 15% λόγω διευκόλυνσης της διαδικαστικής αποτελεσματικότητας¹⁰⁸. Ως εκ τούτου, το τελικό προτεινόμενο πρόστιμο διαμορφώνεται ως ακολούθως:

¹⁰⁸ Βλ. ΕΑ 790/2022 παρ. 37.

**Πίνακας 4: Τελικό ποσό προστίμου για την ΤΖΙΟΚΙ
μετά τη μείωση κατ' εφαρμογή της διαδικασίας διευθέτησης διαφορών**

Εταιρεία	Ποσό προστίμου μετά την κατ' εξαίρεση μείωση	Ποσοστό μείωσης λόγω διευθέτησης	Τελικό ποσό προστίμου μετά τη μείωση λόγω διευθέτησης
ΤΖΙΟΚΙ	[...]	15%	628.450

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η **Επιτροπή Ανταγωνισμού** σε Ολομέλεια, αποφάσισε ομόφωνα σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

Αποδέχεται την Πρόταση Διευθέτησης Διαφοράς που υπεβλήθηκε από την «ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ» δυνάμει της υπ' αριθ. 790/2022 Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του άρθρου 29Α του ν. 3959/2011, κατά την ως άνω απλοποιημένη διαδικασία.

Διαπιστώνει ότι η εταιρεία «ΤΖΙΟΚΙ ΠΡΕΤΖΙΟΖΙ ΕΛΛΑΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ» παραβίασε το άρθρο 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ λόγω της συμμετοχής της σε απαγορευμένη κάθετη σύμπραξη δυνάμει των πρακτικών που συνοπτικά περιγράφονται στο ως αν σκεπτικό, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Διευθέτησης Διαφορών.

Υποχρεώνει την προαναφερόμενη επιχείρηση να παύσει, εφόσον δεν το έχει ήδη πράξει, και να παραλείπει στο μέλλον την διαπιστωθείσα πρακτική καθορισμού τιμών μεταπώλησης, ως άνω ενιαία και διαρκής παράβαση, των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ .

Επιβάλλει πρόστιμο ποσού, εξακοσίων είκοσι οκτώ χιλιάδων και τετρακοσίων πενήντα ευρώ (628.450 €) για την τέλεση της διαπιστωθείσας παράβασης των άρθρων 1 του ν. 3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ.

Η απόφαση εκδόθηκε την 19η Απριλίου 2023.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΑΝΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστότοπος: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

